

Departementet for Råstoffer og Justitsområdet

Naalakkersuisuts Visioner og prioriteringer på justitsområdet 2022

Naalakkersuisuts Visioner og prioriteringer på justitsområdet 2022

Departementet for Råstoffer og Justitsområdet

Imaneq 4
Postboks 930
DK-3900 Nuuk
Kalaallit Nunaat // Grønland

asn@nanoq.gl
Tlf. +299 34 50 00

Indholdsfortegnelse

<i>Forord</i>	5
<i>Rammerne for justitsområdet</i>	6
Justitsområdet i Grønland	6
Retsbevidsthed	7
Forhold for indsatte	7
Retsvæsenkommissionen.....	8
Rådet for Grønlands Retsvæsen	8
Rapport om kriminalitet og lovovertrædere	9
Rapport om Barrierer for anmeldelser – Analyse om anmeldelser af seksuelle overgreb mod børn og unge	9
Seksuelle overgreb mod børn	10
Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland	11
Justitspuljen for Grønland.....	12
Flerårsforlig for politiet	13
<i>Formål</i>	14
<i>1. Retsfølelse</i>	16
Øget information til ofre og styrket fokus på ofres mulighed for støtte.....	16
Forbedring af ofres oplevelser med retsvæsenet.....	18
Foranstaltninger og forbrydelser	19
Internationale forpligtelser	21
<i>2. Tillid</i>	23
Forbedrede arbejdsforhold.....	23
Et effektivt justitsvæsen	26
Oplysning, forskning og forebyggelse	29
Retsværktøjer	32
<i>3. Retssikkerhed</i>	35
Konfliktråd.....	35
Juridisk opkvalificering.....	36
<i>4. Resocialisering</i>	38
<i>Litteratur</i>	41

Forord

Naalakkersuisut finder det væsentligt at fastholde et vedvarende og skarpt fokus på justitsområdet. På den baggrund fremlægges Naalakkersuisuts Visioner og prioriteringer på justitsområdet 2022.

Naalakkersuisut vedtog i 2017 en Strategi og indsatsplan på justitsområdet med en række ønsker til forbedringer, der kan bidrage til at styrke justitsområdet i samarbejde med den danske regering. Der er siden arbejdet med disse indsatsområder, hvor flere er igangsat, og mange er i mål.

Det helt grundlæggende formål med at fastholde fokus på justitsområdet er at højne borgernes retsfølelse og retssikkerhed og at sikre, at alle i Grønland lever i et trygt samfund. Justitsområdet er et dansk ansvarsområde, hvorfor opfyldelsen af dette formål kræver et tæt samarbejde med den danske stat. Indsætterne er derfor udarbejdet med øje for den ansvarsfordeling, som er mellem Grønland og Danmark. Der er dog en række tiltag, som vi selv kan bidrage med at iværksætte og udvikle.

Meget er sket på justitsområdet i de senere år.

Der er opnået bedre lønforhold for politi- og anstaltsbetjente, der er oprettet en særlig enhed i politiet til bekæmpelse af seksuelle overgreb mod børn, Inatsisartut har besluttet at skærpe foranstaltninger for seksuelle overgreb mod børn, og der er igangsat et arbejde, som sigter mod bedre resocialisering og krænkerbehandling til seksuelle krænkere. Seksuelle overgreb må og skal stoppes.

Herudover er antallet af kommunefogeder forøget, og der har med midler fra justitspuljen i perioden 2018-2021 været afsat penge til bedre information til ofre om deres rettigheder, ligesom der på efterårssamlingen 2021 blev vedtaget et forslag om ændringer i den grønlandske retsplejelov med henblik på at styrke ofres retsstilling.

Ydermere blev der på efterårssamlingen 2021 vedtaget et forslag til en reform af det grønlandske politi. Der er tale om den største reform af politi og anklagemyndighed i Grønland i nyere tid. Lovændringen betyder, at Grønlands Politi bliver sidestillet med resten af rigets politikredse, og der skabes mulighed for mere medindflydelse i kommunerne gennem oprettelse af et kredsråd.

Naalakkersuisut har desuden rettet henvendelse til den danske stat og bedt om, at den længst mulige tidsbestemte foranstaltning øges fra 10 til 16 år med håb om, at det kan medvirke til at nedbringe antallet af forvaringsdømte, som idømmes en tidsbestemt foranstaltning.

En rapport fra 2020 om Kriminalitet og lovovertrædere i Grønland viser bl.a., at anstaltsanbragte i Grønland er svært socialt udsatte. Naalakkersuisut mener, at dette er et forhold, vi som samfund er nødt til at forholde os til. Det er således nødvendigt at arbejde i flere spor, idet det sociale område ligeledes er vigtigt.

Naalakkersuisut anser det for vigtigt at skabe en debat i samfundet om vores retssystem. I den kommende periode vil Naalakkersuisut derfor række ud til befolkningen for, at vi sammen kan diskutere fremtiden for vort retsvæsen.

En forudsætning for, at den positive udvikling med at styrke justitsområdet fortsætter, er, at Naalakkersuisut fastholder fokus på området og følger op på de ønsker og initiativer, der fortsat ikke er helt i mål.

Rammerne for justitsområdet

Ansvar for justitsområdet er dansk, og det er ressortmæssigt placeret under justitsministeren. Justitsområdet omfatter kriminalforsorg, politi og domstole. Disse myndigheder spiller en væsentlig rolle for retssikkerheden og for, at samfundet kan fungere effektivt. Det er essentielt, at borgerne har tillid til, at politiet griber ind ved lovovertrædelser, at domstolene er upartiske, og at kriminalforsorgen hurtigt sikrer, at domstolenes afgørelser føres ud i livet. Det skal sikres, at grundlæggende rettigheder overholdes – både for ofre, pårørende og gerningspersoner.

Justitsområdet i Grønland

Synet på kriminalitet og sanktion i Grønland afviger på nogle områder fra kriminalitetsopfattelsen andre steder i verden. I Grønland vægtes såvel foranstaltning af kriminelle som resocialisering. Dette ud fra en betragtning om, at hvis en gerningsmand skal ændre adfærd, er der behov for at ændre på vedkommendes livsbetingelser.

Lægmandssystemet ved domstolene

Domstolene i Grønland har traditionelt hvilet på et lægmandssystem, hvor dommere, forsvarere og anklagere ikke er uddannede jurister. Det er fortsat sådan, men grupperne har på forskellig vis gennemgået et uddannelsesforløb med henblik på at styrke deres faglige kompetencer og muligheder for at varetage deres arbejdsopgaver på en kvalificeret måde.

Traditionelt og kulturelt har man støttet et system, hvor løsninger kunne findes i lokalsamfundet. Det er blevet værdsat, at de personer, som traf beslutninger i retssager, havde indsigt i stedlige og almene grønlandske forhold, herunder det grønlandske sprog og den grønlandske kultur. Dét, som normalt betegnes som nærhedsprincippet.

Nogle finder det betænkeligt, at retssager gennemføres uden brug af jurister. Imidlertid implicerer bosætningsmønstre, geografi og uddannelsesniveau mm. en række dilemmaer, hvor det eksempelvis kan være vanskeligt på en og samme tid at sikre et nærhedsprincip og et krav om juridisk uddannet personale.

Et grundlæggende princip i ethvert retssystem er ligestillingen mellem forsvarer og anklager, som betegnes ligestillingsprincippet eller 'equality of arms'. Hensigten med dette princip er at sikre, at forsvarer og anklager har samme muligheder for at føre deres sag. Det kan f.eks. være retten til at føre vidner eller adgang til relevante oplysninger. Den fremtidige indretning af domstolssystemet skal balancere almene retssikkerhedsprincipper overfor nærhedsprincippet i det omfang, det ikke allerede er tilfældet. Da der imidlertid ikke er juridisk uddannede anklagere og forsvarere alle steder i Grønland, vil dette betyde, at hensynet til, at der er personer med lokal-, kultur- og sprogekendskab i alle retssager, i nogle tilfælde vil skulle vige for hensynet til, at professionelle aktører fører sagen.

Retsbevidsthed

I Grønland findes en kriminallov i stedet for en straffelov. Det er ikke tilfældigt, at den bliver kaldt sådan. Det skyldes, at den grønlandske kriminallov ikke opererer med begrebet straf og dermed ikke indeholder strafferammer i de enkelte bestemmelser. I stedet indeholder kriminalloven en sanktionsstige med forskellige typer af foranstaltninger, som retten kan vælge imellem. Det afspejler et andet syn på kriminalitet og straf end det, som kendes fra mange andre lande. Det grønlandske samfund ønsker, at der skal reageres på kriminalitet, men det skal ske med hensyntagen til selve forbrydelsen såvel som den person, der har begået kriminaliteten. Formålet hermed er at medvirke til, at den dømte afholder sig fra ny kriminalitet. I hvert enkelt tilfælde vil det kræve, at retten afvejer behovet for resocialisering over for selve lovovertrædelsen og hensynet til ofret. I grove lovovertrædelser har praksis vist, at hensynet til lovovertrædelsen bliver vægtet tungere end ved mildere lovovertrædelser.

Flemming Balvig offentliggjorde i 2015 undersøgelsen "Kriminalitet og retsbevidsthed – i Grønland" om den grønlandske retsbevidsthed (Balvig 2015). Undersøgelsen viste, at 77 pct af befolkningen mente, at samfundet bør hjælpe og støtte gerningspersonen i sager om tyveri og vold, så gerningspersonen ikke gentager kriminaliteten. Til sammenligning ville det ifølge Balvigs undersøgelse kun være 29 pct i Danmark.

Adspurgt til anstaltsanbringelse mente 86 pct, at formålet hermed er at sikre, at gerningspersonen får stillet relevante behandlingstilbud til rådighed, f.eks. i form af misbrugsbehandling, psykiatrisk behandling mv. Resocialisering fylder således meget i den grønlandske retsbevidsthed.

Forhold for indsatte

I Grønland er der i kriminalloven fokus på, at de domfældte skal bevare deres tilknytning til det omkringliggende samfund. Derfor blev anstalterne indrettet således, at de indsatte kunne fortsætte i deres arbejde eller undervisning i byen, men opholdt sig i anstalten om natten.

Den første åbne anstalt blev taget i brug i 1967, og i dag findes der 5 anstalter i hhv. Nuuk, Qaqortoq, Tasiilaq, Aasiaat og Ilulissat og et tilbageholdelsesafsnit med placering i Sisimiut. I 2019 blev den første anstalt med et lukket afsnit taget i brug i Nuuk. Anstalten i Nuuk har således både et åbent og et lukket afsnit.

De indsatte er forpligtet til at være i beskæftigelse, enten ved ansættelse uden for anstalten eller ved beskæftigelse inde på anstalten. Der udarbejdes en handleplan for den indsatte, der også skal forholde sig til situationen for den indsatte efter løsladelse.

En åben anstalt medfører ikke, at den indsatte kan gå og komme frit. Der er fastsat klare aftaler om den enkeltes muligheder for udgang, både til arbejde og til fritid. Hvis en indsat ikke retter sig efter udgangsreglerne, vil dette medføre en reaktion, som kan være inddragelse af udgang i en kortere eller længere periode.

Forvaringsdømte

I årtier har forvaringsdømte været anbragt uden for Grønland, da der her i landet kun var åbne anstalter. Derfor blev forvaringsdømte sendt til Herstedvester Fængsel i Danmark. Denne praksis er blevet kritiseret for at stride imod det menneskeretlige princip om retten til familieliv. Efter åbningen af den nye anstalt i Nuuk i 2019 kan der ikke længere afsiges dom til forvaring med anbringelse i Danmark. Dette betyder, at personer, som idømmes forvaring, altid vil skulle afsone i Grønland. I samme forbindelse har de forvaringsdømte, der afsone i Herstedvester Fængsel i Danmark, fået tilbud om at komme tilbage til Grønland og afsone resten af deres dom.

Ifølge oplysninger fra Direktoratet for Kriminalforsorgen, var der i januar 2022 indsat 97 forvaringsdømte i Danmark, som har en population på omkring 5,8 millioner. I Grønland var der i december 2021 24 forvaringsdømte placeret i Grønland og 20 placeret i Danmark, ud af en population på omkring 56.500.

Retsvæsenkommissionen

Over en årrække er der løbende igangsat tiltag og indsatser med det formål at forbedre organiseringen, vilkårene og rammerne på justitsområdet. Mest bemærkelsesværdigt er nedsættelsen af en retsvæsenkommission i 1994, som fik til opgave at undersøge retsvæsenet og at komme med anbefalinger til organisering, opdatering af lovgivning mv. I 2004 udgav kommissionen sin betænkning, som strakte sig over syv bind, der bl.a. omfattede udkast til en ny retsplejelov og kriminallov, som trådte i kraft i 2010. Udover udkast til en ny retsplejelov og kriminallov, kom kommissionen med en række anbefalinger, som den danske regering sammen med Naalakkersuisut fortsat arbejder på at vurdere og implementere.

Rådet for Grønlands Retsvæsen

På baggrund af retsvæsenkommissionens anbefalinger blev Rådet for Grønlands Retsvæsen oprettet i 2008. Formålet med rådet er at varetage koordinationen mellem Naalakkersuisut og rigsmyndighederne i forhold til kriminal- og retsplejelovgivningen, iværksættelse af forskning samt at følge de enkelte myndigheders funktioner og uddannelsesbehov.

Rådet består af centrale aktører på justitsområdet, i alt 18 medlemmer. Medlemmerne er 2 repræsentanter fra Grønlands Selvstyre, 1 repræsentant fra de grønlandske kommuner, 1 repræsentant for Justitsministeriet, Politimesteren i Grønland, lederen af Kriminalforsorgen i Grønland, landsdommeren, den administrerende dommer ved Retten i Grønland, 1 kredsdommer, landsforsvareren, 1 advokat, 1 forsvarer, 1 repræsentant for Direktoratet for Kriminalforsorgen, 1 repræsentant for Domstolsstyrelsen, 1 repræsentant for Rigsadvokaten, 1 repræsentant for Rigspolitiet og 1 universitetslærer. Formanden for rådet er for tiden højesteretsdommer Jens Kruse Mikkelsen.

Rapport om kriminalitet og lovovertrædere

Britta Kyvsgaard har på opdrag fra Rådet for Grønlands Retsvæsen udarbejdet en rapport med titlen Kriminalitet og lovovertrædere. Rapporten blev offentliggjort i december 2020 (Kyvsgaard 2020). I rapporten beskrives kriminalitetsudviklingen i Grønland, dens art og omfang samt lovovertræderes geografiske og demografiske fordeling. På baggrund af data fra Grønlands Statistik er der gennemført analyser af lovovertræderes sociale forhold i relation til foranstaltningens og kriminalitetens art, til køn og alder samt i forhold til en sammenlignelig del af befolkningen. Endvidere gennemføres på de nævnte områder komparative analyser med henblik på at anskueliggøre på hvilken måde og i hvilket omfang kriminaliteten i Grønland adskiller sig fra det, der ses i Danmark.

Et af rapportens væsentligste fund er, at omfanget af henholdsvis kriminallovovertrædelser i Grønland og straffelovovertrædelser i Danmark stort set er det samme, men at kriminaliteten i Grønland er betydeligt mere udbredt i befolkningen, end tilfældet er i Danmark, hvor færre registreres, men til gengæld for flere lovovertrædelser. Dette mønster afspejler sig også i, at lovovertræderes sociale forhold i højere grad ligner den øvrige befolkning, end tilfældet er i Danmark (Kyvsgaard 2020).

Undersøgelsen viser, at det i Grønland er mere end en tredjedel af de registrerede kriminallovovertrædelser, der angår seksualforbrydelser eller voldsforbrydelser, hvilket er fem gange så stor en andel som i Danmark.

Rapporten viser samtidig, at der er et fald i registrerede lovovertrædelser i de senere år. I 2018 blev der således registreret 33 pct færre overtrædelser af kriminalloven end i 2016 og 20 pct færre end i 2017. Det skyldes navnlig et større fald i ejendomsforbrydelser. Med hensyn til de alvorligste forbrydelser – drab og drabsforsøg – er andelen uforandret, men set over en længere periode – fra slutningen af 1980'erne - er der sket et fald i antallet af manddrab og forsøg på manddrab på 60 pct, mens voldsforbrydelser er steget med 31 pct.

Drab anses for at være den klareste indikator af vold i et samfund. Et højt niveau af drab vil ofte betyde, at der også er et højt voldsniveau i samfundet. Det betyder, at når vold ifølge kriminalstatistikken er vokset betydeligt siden 1995-1999, mens omfanget af drab er halveret, er det tegn på, at befolkningen er blevet mere tilbøjelig til at anmelde vold. Det samme er muligvis sket for seksualforbrydelser, som der i særlig grad har været fokus på i de senere år. Udviklingen i antal registrerede seksualforbrydelser står imidlertid i modsætning til resultaterne fra Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2018, som viser, at andelen af en fødselsårgang, der har været udsat for en seksuel krænkelse inden det fyldte 18. år er mindsket fra 43 pct (årgang 1970-1979) til 20 pct (årgang 1995 og senere) (Larsen m.fl. 2018).

Rapport om Barrierer for anmeldelser – Analyse om anmeldelser af seksuelle overgreb mod børn og unge

I en rapport udarbejdet af Grønlands Politi, som blev offentliggjort den 18. januar 2021, har Grønlands Politi undersøgt, hvilke barrierer der står i vejen for, at seksuelle overgreb mod børn og unge anmeldes til politiet (Fuglsang m.fl. 2021). Formålet var at identificere barriererne og komme med anbefalinger til indsatser, som kan medvirke til at øge antallet af anmeldelser. Disse indsatser retter sig mod et samarbejde på tværs af myndigheder i Grønland.

Blandt andet viser analyserne, at der er tvivl hos befolkningen og fagpersoner om, hvornår der er tale om seksuelle overgreb. Manglende viden, følelsen af skyld og skam samt mangel på en tillidsperson, man kan tale med, er således nogen af forhindringerne for et barn, der ikke

anmelder et seksuelt overgreb. Grønlands Politi er også nået frem til, at nogle borgere oplever, at de ikke bliver taget seriøst af politiet, når de anmelder et overgreb.

Rapporten kommer med i alt ni anbefalinger, der indebærer såvel øget oplysning om seksualitet og seksuelle overgreb som øget information til ofre, ligesom det indebærer en styrket relation mellem myndigheder og borgere og et styrket samarbejde og koordination på tværs af myndigheder. Herudover anbefales det at etablere tilbud om krænkerbehandling til gerningspersoner, så krænkeradfærden brydes, og mulige overgreb forhindres. (Fuglsang m.fl. 2021).

Seksuelle overgreb mod børn

Naalakkersuisut finder omfanget af seksuelle overgreb mod børn og unge uacceptabelt. Problemet kan ikke bekæmpes alene gennem myndighedernes tiltag. Der er også behov for holdnings- og adfærdsændring iblandt de personer, der begår krænkelser. Misbrugsproblemer og tidligere traumer er ikke acceptable undskyldninger for at begå overgreb. Derudover skal sexismen bekæmpes, da sexismen bidrager til grænseløs og krænkende adfærd.

Der er i de seneste år gjort en ihærdig og målrettet indsats gennem tværfagligt samarbejde og i samarbejde mellem Naalakkersuisut og rigsmyndighederne for at sætte fokus på og skride ind over for seksuelle overgreb mod børn. Det gælder både i forhold til ofre og krænkere, hvoraf nogle selv har oplevet svigt på et tidligere tidspunkt i livet. Nærværende prioriteringsplan indeholder forslag, som har til formål at bidrage til en kontinuerlig indsats for at forbedre situationen. Naalakkersuisut følger samtidig løbende implementeringen af allerede igangsatte tiltag for at sikre, at vi når i mål.

Killiliisa

Med Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022 – Killiliisa - ”Lad os sætte grænser” (Naalakkersuisut 2018) er der sat fokus på seksualforbrydelser mod børn og unge. Målet med strategien er at mindske antallet af seksualforbrydelser i Grønland og blive bedre og hurtigere til professionelt at håndtere viden eller mistanke om seksualforbrydelser eller anden misbrug af børn og unge. Samtidig er det målet at sikre den bedst mulige hjælp og støtte til alle borgere, der er berørte af seksuelle overgreb.

Strategien indeholder seks hovedtemaer med tilknyttede mål og forslag til fremtidige indsatser.

1. Information/vidensdeling
2. Forebyggelse
3. Tværfagligt samarbejde
4. Ofre og pårørende
5. Lokalsamfundet
6. Personer med seksuel krænkende adfærd

Tasiilaq-rapport

Grønland har mere end otte gange så mange anmeldelser om seksualforbrydelser i forhold til Danmark og Færøerne. I Grønland har Tasiilaq det højeste antal anmeldelser om seksualforbrydelser mod børn og unge pr. indbygger. I 2018 var 27 pct af anmeldelser om kønsligt forhold til barn under 15 år fra Tasiilaq, mens befolkningen i Tasiilaq udgjorde 5 pct af den samlede grønlandske befolkning (Razavi m.fl. 2019).

Rapporten ”Tasiilaq – en kortlægning af seksualforbrydelser mod børn og unge i perioden 2014 – 2018 samt anbefalinger til forebyggende indsatser” giver et samlet overblik over

seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq i perioden 2014 – 2018 ved at beskrive karakteristika ved anmeldelser til Grønlands Politi. Derudover beskriver rapporten omstændigheder, udfordringer og muligheder i Tasiilaq for at forebygge seksualforbrydelser mod børn og unge. Rapporten har til hovedformål at skabe et solidt, veldokumenteret og analytisk grundlag for fremtidige forebyggelsesindsatser og prioriteringer af området i Tasiilaq.

Formålet med rapporten er at få overblik over seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq. Derudover var formålet med samarbejdet at igangsætte en samlet og koordineret indsats i forhold til at forebygge, mindske og behandle seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq, som gerne skulle kunne bruges som udgangspunkt for tværfagligt samarbejde i hele Grønland. I relation til Tasiilaq blev der mellem Kommuneqarfik Sermersooq, Grønlands Selvstyre og Grønlands Politi indgået en lokal samarbejdsaftale og beredskabsplan, som skal sikre, at myndighederne hurtigt træder sammen ved mistanke eller viden om misbrug af et barn.

Rapporten dokumenterer en række karakteristika ved de i alt 191 anmeldelser om seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq i perioden 2014 – 2018. Hovedparten af anmeldelserne omhandler fysiske seksuelle overgreb, mens en mindre del udgør digitale seksualforbrydelser. De fleste seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq sker på private adresser snarere end offentlige steder. Der er alkohol direkte involveret i mindst hver fjerde anmeldelse om seksualforbrydelser mod børn og unge. Samtidig er alkohol indirekte involveret i flere tilfælde, hvor forældre eller andre omsorgspersoner er alkoholpåvirkede og dermed ikke har opsyn med børnene (Razavi m.fl. 2019).

Rapporten dokumenterer desuden, at piger i aldersgruppen 10 – 14 år er særligt udsatte for seksualforbrydelser i Tasiilaq, da de er forurettede i over halvdelen af anmeldelserne i perioden 2014 – 2018. Gerningspersonerne er især mænd i aldersgruppen 15 – 30 år, idet de tegner sig for over halvdelen af anmeldelserne. Rapporten påviser desuden, at der oftest er en forudgående relation mellem forurettede og gerningspersonen.

Rapporten beskriver endvidere en række omstændigheder, udfordringer og muligheder for at forebygge seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq, som også vil kunne udbredes i resten af Grønland, hvor udfordringerne i vidt omfang må anses for at være de samme.

Rapporten, som udspringer af et tværsektorielt samarbejde mellem Kommuneqarfik Sermersooq, Grønlands Selvstyre og Grønlands Politi, er et skridt på vej mod at skabe et vidensgrundlag i forhold til, hvad der nærmere karakteriserer seksualforbrydelser mod børn og unge i Grønland. Der er behov for mere og veldokumenteret viden.

Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland

Naalakkersuisut anmodede i sommeren 2019 den danske regering om hjælp til at styrke indsatsen for udsatte børn og unge i Grønland. Der blev på den baggrund nedsat en grønlandsk-dansk tværgående arbejdsgruppe, som skulle komme med løsningsforslag til at styrke indsatsen overfor udsatte børn og unge i Grønland (Naalakkersuisut m.fl. 2020). Arbejdet pågik i perioden fra oktober 2019 til august 2020, og arbejdsgruppen kom i en rapport i sommeren 2020 med 16 anbefalinger til målrettede løsninger, der tilsammen skal bidrage til en større trivsel og en sundere udvikling for udsatte børn og unge i Grønland, og som skal sikre, at barnets tarv altid sættes først.

I disse anbefalinger er der bl.a. tiltag, der har til formål at øge retssikkerheden for børn og unge, som har været ofre for seksuelle overgreb. Der er tale om følgende seks anbefalinger, som allerede i vidt omfang er i gang med at blive implementeret:

11. Forhøjelse af foranstaltningsniveauet i sager om voldtægt af børn ved samleje og andet seksuelt forhold.
12. Etablering af en dedikeret enhed i Grønlands Politi med fokus på seksuelle overgreb.
13. Oprettelse af en programindsats i Kriminalforsorgen i Grønland for indsatte dømt for seksualforbrydelser
14. Etablering af behandlingspladser i Anstalten i Nuuk
15. Kriminalforsorgen i Grønland optages i Behandlingsnetværket¹
16. Etablering af et behandlingscenter til krænkere efter afsoning eller uden dom

Siden rapporten udkom i 2020, har Naalakkersuisut og den danske stat arbejdet for at følge op på rapportens anbefalinger.

Inatsisartut har således i november 2021 vedtaget et beslutningsforslag, hvorved der åbnes op for ændringer af kriminalloven, der vil medføre en forhøjelse af foranstaltningsniveauet i sager om seksuelle krænkelser af børn (11.) samt mulighed for at fravige nærhedsprincippet under afsoning, således at seksualforbrydere kan afsone på særlige pladser i Anstalten i Nuuk, hvor de kan deltage i et særligt motivationsprogram for behandling (14.).

Kriminalforsorgen i Grønland er herudover, blevet optaget i Behandlingsnetværket (15.), og der er udarbejdet programindsatser (13.), ligesom Grønlands Politi har etableret en dedikeret enhed med fokus på seksuelle overgreb (12.).

Justitspuljen for Grønland

Der har med finansloven for 2018 været afsat 10 mio. kr. årligt for perioden 2018-2021 til en justitspulje for Grønland som en særlig indsats rettet mod det grønlandske retsvæsen (Justitsministeriet.dk a). Den konkrete udmøntning af justitspuljen blev foretaget af Justitsministeriet i samarbejde med Naalakkersuisut på baggrund af nogle af de ønsker til indsatser, som Naalakkersuisut fremlagde i forbindelse med Strategi og indsatsplan på justitsområdet i 2017. Justitspuljen blev udmøntet i følgende initiativer:

- Modernisering af politiets bygningsmasse
- En yderligere fast dommer ved Retten i Grønland
- Forbedring af beskæftigelsesfaciliteter i anstalterne
- Styrkelse af landsforsvarerembedet
- Kommunefogedpulje
- Oplysningskampagne til befolkningen om justitsområdet

Justitspuljen udløb med udgangen af 2021. Flere af initiativerne er fortsat i andet regi eller fuldført, mens enkelte fra 1. januar 2022 mangler fortsat finansiering. Det drejer sig om forbedring af beskæftigelsesfaciliteter i anstalterne samt styrkelse af landsforsvarerembedet.

---

¹ Behandlingsnetværket er et fagligt netværk, ledet af Direktoratet for Kriminalforsorgen, bestående af flere psykiatriske og psykologiske behandlingsafdelinger i Danmark, herunder Sexologisk Klinik på Rigshospitalet. Aktørerne i netværket forestår behandling af personer med seksuelt krænkende adfærd.

Flerårsforlig for politiet

Med flerårsaftalen for politiet og anklagemyndigheden for 2021-2023 har rigsmyndighederne yderligere afsat midler til at styrke de nordatlantiske politikredse (Justitsministeriet.dk b). Initiativerne fra justitspuljen vedrørende en kommunefogedpulje og modernisering af politiets bygningsmasse i Grønland bliver herved videreført.

Herudover er det vedtaget at gennemføre en politireform, således at Grønlands Politi i det væsentlige bliver ligestillet med de 12 politikredse i Danmark. Det skal skabe rammer, som styrker understøttelsen af politiets og anklagemyndighedens arbejde i Grønland, og sikre en bedre koordinering og strategisk styring af politi og anklagemyndighed som helhed.

I aftalen er der samtidig afsat midler til at oprette en dedikeret enhed i Grønlands Politi, som skal fungere som et samlet indgangspunkt i politiet for sager om seksuelle overgreb mod børn. Enheden skal sikre en hurtig og effektiv sagsbehandling i politiet samt en bedre håndtering af de børn og unge, som har været udsat for seksuelle overgreb. Foruden videoafhøringer, efterforskning og sagsbehandling vil enheden også kunne bidrage til analyser, tværgående projekter, vidensdeling og samarbejde med øvrige myndigheder. Enheden forventes at bestå af omkring 13 medarbejdere.

Formål

Naalakkersuisuts Visioner og prioriteringer på justitsområdet 2022 afløser den Strategi og indsatsplan, der blev udarbejdet i 2017, som tog afsæt i de politiske drøftelser, der i årene forinden havde været for at sætte fokus på at løfte standarden på justitsområdet i Grønland. Den tidligere strategi og indsatsplan var udarbejdet med udgangspunkt i den danske regerings anmodning om, at man fra Selvstyrets side blev tydelig omkring prioriteringer af ønskede indsatser. Forslag til indsatser var således udarbejdet efter dialog med relevante samarbejdspartnere – herunder Rådet for Grønlands Retsvæsen - og med udgangspunkt i Retsvæsenkommissionens betænkning, statusrapporter om menneskerettighedssituationen i Grønland udarbejdet af Grønlands Råd for Menneskerettigheder og Institut for Menneskerettigheder samt Advokatrådets undersøgelse. Med udgangspunkt i de anbefalinger, som politikere og eksperter var kommet med, var listen over forslag til forbedringer lang.

Vi er allerede i mål med rigtig mange af de indsatser, der blev foreslået i Strategi og indsatsplanen fra 2017, ikke mindst takket være et rigtig godt samarbejde med Justitsministeriet. Naalakkersuisut og Justitsministeriet prioriterer årligt imellem de mange indsatser og lovændringer, der er behov for, hvis målet om at løfte justitsområdet i Grønland skal lykkes.

Nærværende prioriteringsplan er i lyset heraf udarbejdet med udgangspunkt i, at justitsområdet fortsat er et dansk ansvar, og at det vil være regeringen, der i sidste ende beslutter, hvordan området varetages. Der må dog ikke herske tvivl om, at Naalakkersuisut finder det afgørende, at området prioriteres af den danske regering, og at der kontinuerligt arbejdes på at løfte området med udgangspunkt i grønlandske ønsker.

Justitsområdet har en tæt sammenhæng med det sociale område, ligesom der også er en række snitflader til sundheds-, arbejdsmarkeds- og uddannelsesområdet. Ved flere af de foreslåede indsatser vil det derfor være naturligt, at repræsentanter fra disse sektorområder bliver inddraget i relevant omfang. Endelig er der flere indsatser, som Naalakkersuisut er selvstændigt ansvarlig for, da indsatserne vedrører områder, der er hjemtaget.

Det er således vigtigt, at Visioner og prioriteringer på justitsområdet 2022 hænger sammen med andre samarbejder og strategier igangsat af Naalakkersuisut, herunder strategien mod seksuelle overgreb, Killiliisa, og det grønlandsk-danske samarbejde, der blev etableret i 2019, og som i 2020 udmøntedes i en rapport med en række anbefalinger til en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland. På samme måde er det vigtigt at tage højde for Naalakkersuisuts øvrige strategier vedrørende såvel arbejdsmarked som sundhed og uddannelse.

Naalakkersuisuts Visioner og prioriteringer er bygget op om følgende fire fokusområder:

- Retsfølelse
- Tillid
- Retssikkerhed
- Resocialisering

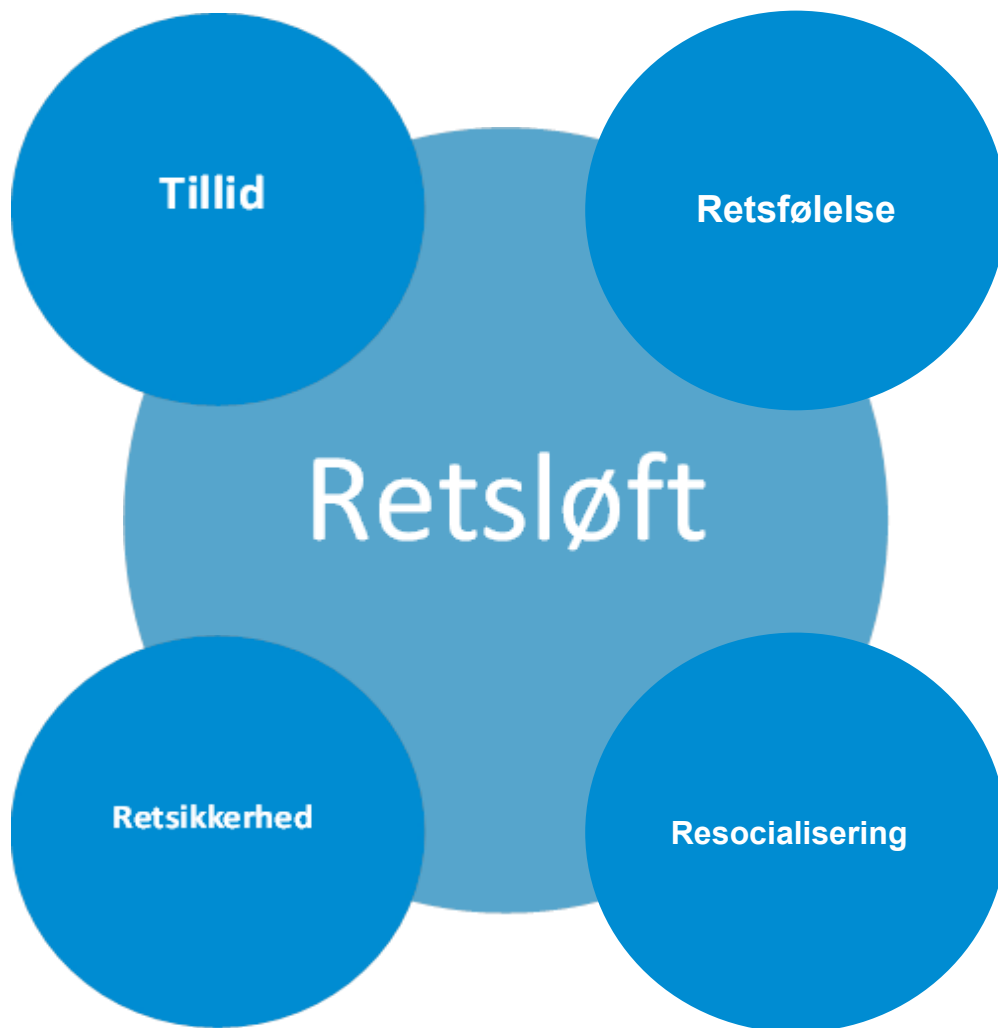
Under hvert fokusområde er der oplyst forskellige indsatsområder.

I tilknytning til hvert enkelt forslag til en indsats er anført en koordinerende myndighed. Dette er alene tænkt som en hjælp til de enkelte myndigheder til hurtigt at skabe sig et overblik over, hvor ansvaret for gennemførelse af de enkelte indsatser ligger, men udgangspunktet er, at indsatserne skal løses i fællesskab og i et samarbejde mellem Justitsministeriet og Naalakkersuisut og andre relevante myndigheder. I de tilfælde, hvor Justitsministeriet er anført som koordinerende myndighed, er der ikke taget stilling til, om ministeriet er den ressortansvarlige myndighed i Danmark, eller om andre myndigheder er ansvarlige.

Prioriteringsplanen rummer en række indsatser, som det vil tage længere tid at implementere. Af samme årsag er der ikke ved hver enkelt indsats anført et tidspunkt for, hvornår indsatsen bør være implementeret. Denne planlægning bør indgå i samarbejdet mellem Naalakkersuisut og Justitsministeriet.

Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at alle indsatser er vigtige og bør prioriteres.

Visionen – og behovet – er et retsløft af justitsområdet!

1. Retsfølelse

Retsfølelse defineres normalt som et udtryk for de holdninger og opfattelser, som borgerne i et retssamfund har af landets retspolitik, domstolenes domme samt strafferamme, herunder særligt hvorvidt strafflængden opfattes som passende og retfærdig. Retsfølelsen ændres kontinuerligt, og det er vigtigt, at retssystemet hele tiden afspejler befolkningens ønsker.

Naalakkersuisut ønsker derfor et justitsvæsen, der løbende kan tilpasses udviklingen i samfundet. Samtidigt er det ønsket at fjerne alle unødige udfordringer, der møder ofre for kriminalitet.

Det er vigtigt i et retssamfund, at man som borger, der er offer for en forbrydelse, føler sig taget alvorligt, og at der bliver taget hånd om ens frustrationer og følelser. Ofre for forbrydelser skal føle sig hørt og beskyttet. Afstandene i Grønland er store, men befolkningen lever på mindre, afgrænsede områder, hvor der er større sandsynlighed for, at man som offer kan støde på sin gerningsmand. Det er derfor vigtigt, at der er øget fokus på ofre i kriminalsager.

Naalakkersuisut ønsker derfor, at der skal sættes stærkt ind for at forbedre mulighederne for støtte til ofre, både juridisk og psykisk.

Alle ofre skal tages alvorligt, men Naalakkersuisut føler et særligt ansvar for børn, der udsættes for en forbrydelse. Derfor vil Naalakkersuisut arbejde for, at børn og unge, som måtte komme i den ubehagelige situation at skulle konfronteres med retsvæsenet, føler sig hørt og set.

Naalakkersuisut ønsker samtidig, at der skal være langt større fokus på at støtte og hjælpe ofre. Det sker ved igangsættelse af en række tiltag, der i langt højere grad løbende holder ofret orienteret om sagens behandling ved den pågældende myndighed og forbedrer mulighed for støtte og vejledning. For de fleste mennesker er politiets og domstolenes konkrete behandling af sager om personfarlig kriminalitet ukendt. Det er derfor vigtigt, at ofret bliver orienteret om det kommende forløb. Naalakkersuisut mener, at det bør sikres, at personalet ved politiet og domstolene er klædt på til at tale med ofrene.

For at nå i mål med ovenstående vision fokuseres der på indsatsområderne "Øget information til ofre og styrket fokus på ofres mulighed for støtte", "Forbedring af ofres oplevelser med retsvæsenet", "Foranstaltning og forbrydelser" og "Internationale forpligtelser" med tilhørende indsatser inden for indsatsområderne.

Øget information til ofre og styrket fokus på ofres mulighed for støtte

INDSATS: Etablering af offervagter

Personer, der udsættes for personfarlige forbrydelser, skal kunne få akut støttende samtaler med en psykolog umiddelbart efter hændelsen. Derfor er det vigtigt at se på muligheden for at etablere en offervagt, som kan henvise borgere til de steder, hvor de kan søge hjælp eller rådgivning om deres problemer.

Koordinerende myndighed: Naalakkersuisut og Justitsministeriet

INDSATS: Undersøge mulighederne for en offerfond

Der er i Danmark oprettet en offerfond, hvis formål er at hjælpe ofre for forbrydelser og trafikulykker. Det sker gennem tilskud til projekter og aktiviteter, der overordnet styrker viden om eller indsatsen til støtte for ofre for forbrydelser og trafikofre.

Naalakkersuisut ønsker at undersøge mulighederne for, at der etableres en offerfond i Grønland.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Øget fokus på rekruttering af bistandsbisiddere

Retten kan beskikke en bisidder for forurettede til at støtte og vejlede under en retssag. Det kan både være i form af orientering om kriminalsagens forløb og om adgangen til psykologhjælp, ligesom en bistandsbisidder kan være til stede under politiets afhøring og i retten sammen med ofret.

Naalakkersuisut mener, at det er en væsentlig opgave, at forurettede får tilstrækkelig støtte og vejledning – særligt set i lyset af, at der ikke findes bistandsadvokater i Grønland. Det er imidlertid en udfordring, at der ikke findes et tilstrækkeligt antal bistandsbisiddere, og Naalakkersuisut ønsker således et øget fokus på rekrutteringen heraf. Et væsentligt element i rekrutteringen er honoreringen, hvorfor der bør afsættes ekstra midler hertil.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Overvejelser om indførelse af en bistandsadvokatorordning

En bistandsadvokat varetager mange af de samme opgaver som en bistandsbisidder men har også opgaver og beføjelser af mere juridisk karakter. Spørgsmålet om indførelse af en landsbistandsadvokat har været diskuteret i Rådet for Grønlands Retsvæsen.

Naalakkersuisut ønsker at indførelse af en bistandsadvokatorordning prioriteres.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Oplysning om mulighederne for at anmelde en forbrydelse

Naalakkersuisut ønsker, at der skal udarbejdes relevant informationsmateriale omkring mulighederne for at anmelde en forbrydelse. Materialet skal kunne udleveres af myndighederne, der er til stede ude i lokalsamfundet, særligt på social-, sundheds- og uddannelsesområdet. Dette vil eksempelvis være på skoler, biblioteker og sundhedscentre.

Grønlands Politi har allerede udarbejdet en god informationsflyer, der udleveres til ofre når de har anmeldt en forbrydelse. Denne flyer vil man med fordel kunne lade sig inspirere af, når der udarbejdes et mere generelt informationsmateriale omkring anmeldelsesmulighederne.

Materialet skal være udarbejdet på såvel grønlandsk som dansk og være let at forstå og følge.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

Forbedring af ofres oplevelser med retsvæsenet

INDSATS: Bedre rammer til videoafhøring af børn

Som led i opfølgningen på mødet i Rådet for Grønlands Retsvæsen i 2018 har Rigspolitiet og Grønlands Politi igangsat et initiativ omkring bedre rammer til videoafhøring af børn. I løbet af 2019 er der lavet en kortlægning af behovet for lokaletilpasninger i de 17 byer, hvor Grønlands Politi har politistationer. Da der ikke er tale om lokaler ejet af Grønlands Politi, skal der indgås individuelle aftaler om brugen af lokalerne, før der kan investeres i en lokaleopgradering. Dette arbejde er igangsat, og Naalakkersuisut støtter op om, at første fase med arbejdet med lokaletilpasning er planlagt.

Naalakkersuisut ønsker, at arbejdet med at sikre gode og trygge rammer for videoafhøringer af børn skal prioriteres.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Bistand fra de sociale myndigheder ved afhøring af et barn eller en ung under 18 år

Politiet er forpligtet til at underrette kommunen om sager, hvor en sigtet under 18 år skal afhøres, og sigtelsen angår overtrædelse af kriminalloven eller forhold, der efter loven kan medføre anstaltsanbringelse. En repræsentant for kommunen skal så vidt muligt have adgang til at overvære afhøringerne.

I Danmark gælder en bekendtgørelse om kommunens bistand til børn og unge i forbindelse med uden- og indenretlig afhøring, hvor der fastsættes regler om de sociale myndigheders forpligtelser i forbindelse med afhøring af et barn under 18 år. Denne gælder også, når et barn skal afhøres som vidne.

En tilsvarende bekendtgørelse findes ikke i grønlandsk lovgivning, men i praksis følges intentionerne i den danske bekendtgørelse, og det giver umiddelbart ikke anledning til tvivlsspørgsmål, om kommunerne skal medvirke ved en afhøring af en mindreårig eller ej.

Naalakkersuisut vil undersøge behovet for at præcisere reglerne i den grønlandske lovgivning.

Koordinerende myndighed: Naalakkersuisut

INDSATS: Specialiseret team til sager om vold i nære relationer og voldtægt

Med henblik på at løfte kvaliteten i politiets behandling af sager om vold i nære relationer og voldtægt og styrke de forurettedes tillid til, at deres sag bliver taget alvorligt, er der i de danske politikredse oprettet specialiserede teams. Disse teams består af medarbejdere fra dels politi og anklagemyndighed dels specialuddannede civile nøglepersoner, eksempelvis psykologer. Nøglepersonerne skal tilføre kollegerne i politikredsene viden om bl.a. sager om vold i nære relationer og voldtægt og forbedre sagsgangene, så politiets møde med ofrene, også i anmeldelsessituationen, bygger på viden om traumer og har fokus på de hjælpe- og beskyttelsesforanstaltninger, der kan støtte op om de forurettede efter forbrydelsen. Efter indførelse af en samtykkelov vedrørende voldtægt er der opstået et yderligere behov for brug af de specialiserede teams, idet der kræves et andet mindset under afhøring af ofre. Samtidig har det medført et stigende antal af anmeldelser.

Naalakkersuisut ønsker, at Grønlands Politi får samme muligheder for at uddanne personale til at håndtere ofre for forbrydelser på en måde, så de i højere grad føler sig taget alvorligt og bliver mødt med respekt, og at der ved en eventuel indførelse af en lignende samtykkelov i Grønland bliver draget nytte af de erfaringer, der er gjort i de øvrige politikredse i Danmark.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Lokale samarbejdsaftaler og beredskabsplaner i samtlige byer

Med udgangspunkt i samarbejdsplanen og beredskabsplanen, der er udarbejdet mellem Kommuneqarfik Sermersooq, Grønlands Politi og Grønlands Selvstyre (Socialstyrelsen og sundhedsvæsnen) ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb mod børn og unge i Tasiilaq, skal der udarbejdes lokale samarbejdsaftaler og beredskabsplaner i samtlige byer i Grønland. Beredskabsplanen skal opfattes som en handlevejledning ved viden eller mistanke om seksuelle overgreb mod børn og unge.

Koordinerende myndighed: Naalakkersuisut

Foranstaltninger og forbrydelser

INDSATS: Forhøjelse af foranstaltningsrammen i kriminallovens § 147

Kriminallovens § 147 fastsætter, at tiden for anbringelse i anstalt ikke kan overstige 10 år. Denne bestemmelse gælder for alle overtrædelser, der kan medføre anstaltsanbringelse, selvom det er forholdsvist sjældent, at der idømmes anstaltsanbringelse i 10 år.

Et drab i Grønland takseres til den halve tid i anstalten af, hvad et drab ville udmåles til i fængselsstraf i Danmark. Naalakkersuisut ønsker på den baggrund at give domstolene mulighed for at idømme længere foranstaltninger ved at hæve foranstaltningsrammen i kriminallovens § 147.

Det har stor betydning, at der sendes et signal om, at der ønskes en hårdere kurs i de alvorligere sager vedrørende seksualforbrydelser, vold og drab. Dette skal gøres ved at hæve maksimalforanstaltningen på de 10 år i kriminallovens § 147 til 16 år, som er maksimalgrænsen for fængsel i den danske straffelov. Dette vil give mulighed for, at domstolene kan idømme foranstaltninger, der er længere end de nuværende.

Antallet af forvaringsdømte i Grønland i forhold til indbyggertallet er opsigtsvækkende højt. En af årsagerne kan være den nuværende maksimale foranstaltningsramme på 10 år. Naalakkersuisut ønsker derfor også på den baggrund at hæve den maksimale foranstaltningsramme til 16 år. Det er ikke et ønske om at indføre strafferammer men om at give domstolene bedre mulighed for at give en tidsbestemt foranstaltning frem for en forvaringsdom.

Hæves foranstaltningsniveauet vil det betyde et øget kapacitetsbehov i anstalterne, når de længere domme skal afsendes, og det er udfordringer, der skal tages alvorligt. Justitsministeriet har derfor igangsat et arbejde med at forsøge at finde løsninger på disse udfordringer, således at det grønlandske ønske kan imødekommes.

Naalakkersuisut ønsker, at dette arbejde skal prioriteres.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Kriminalisering af psykisk vold

Det kan have store konsekvenser for den personlige frihed og en persons psykiske velbefindende at blive udsat for psykisk vold. De negative konsekvenser af psykisk vold kan – især i nære relationer – være langvarige eller endog livsvarige, da den psykiske vold nedbryder ofrenes psykiske integritet. Det er derfor afgørende at værne om ofrene og deres retsfølelse, så de får den beskyttelse, forståelse og anerkendelse fra samfundet, som de fortjener.

Psykisk vold blev kriminaliseret i den danske straffelov i 2019, og på møde i Rådet for Grønlands Retsvæsen i 2019 blev det anbefalet, at der også bør ses på mulighederne for at indsætte en tilsvarende bestemmelse i den grønlandske kriminallov.

Indførelsen af en selvstændig bestemmelse i kriminalloven vil være en helt ny udvikling. I dag er psykisk vold til dels dækket af andre paragraffer omhandlende trusler og ulovlig tvang, men med en selvstændig paragraf vil det gøres klart, at psykisk vold er en voldelig og ulovlig handling.

Indførelse af en bestemmelse i kriminalloven, som kriminaliserer psykisk vold, vil kræve udbredelse af viden om psykisk vold og tilstødende sagsområder, f.eks. vold i nære relationer, stalking, chikane og forfølgelse, og herunder udbredelse af viden om sårbare ofre og dynamikker i voldsramte familier. Dette sker i Danmark blandt andet gennem undervisning i psykisk vold, risikovurderingsværktøjer, den kognitive afhøringsmetode samt afhøring og håndtering af sager med sårbare ofre.

I Danmark har Rigspolitiet udsendt en vejledning til politikredsene om politiets håndtering af sager om psykisk vold. Vejledningen beskriver nærmere, hvad psykisk vold er, og indeholder retningslinjer for politiets håndtering af sagerne, herunder blandt andet, hvordan sagerne skal identificeres, oprettes, registreres, risikovurderes og efterforskes, samt hvilke hjælpe- og beskyttelsesforanstaltninger, der kan iværksættes. Derudover instrueres politiets medarbejdere i at udvise særlige hensyn over for forurettede i anmeldelsessituationen og have forståelse for såvel forurettedes traumereaktioner som gerningspersonens forskellige voldsmønstre.

En forudsætning for en selvstændig kriminalisering af psykisk vold i den grønlandske kriminallov er, at der udarbejdes en særskilt vejledning om håndtering af sager om psykisk vold, der er målrettet grønlandske forhold.

Inatsisartut besluttede under efterårssamlingen 2021 at pålægge Naalakkersuisut at fremsætte et beslutningsforslag om Grønlands tiltrædelse af Istanbulkonventionen. Konventionen pålægger medlemsstaterne at kriminalisere alle former for vold, herunder psykisk vold. Det er derfor en betingelse for efterlevelse af konventionen fuldt ud, at psykisk vold kriminaliseres.

Naalakkersuisut ønsker også på den baggrund, at der indføres en bestemmelse i kriminalloven, som kriminaliserer psykisk vold.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse i kriminalloven

Voldtægt udgør en af de mest alvorlige personfarlige forbrydelser og indebærer en grov krænkelse af den seksuelle selvbestemmelsesret og krænker menneskets grundlæggende frihed og ret til at bestemme over sin egen krop. Begge parter skal samtykke i en seksuel aktivitet, og samtykket skal foreligge under hele samlejet. I modsat fald bør det bedømmes som voldtægt – og det gælder også i parforhold. Det skal være strafbart at have samleje med

en person, der ikke samtykker. Samfundets forståelse af, hvad voldtægt er, skal ændres, og en ny samtykkebaseret strafbestemmelse er en milepæl i den indsats.

Indførelsen af en bestemmelse, der kriminaliserer samleje uden samtykke som voldtægt, vil ikke alene have betydning for, hvordan voldtægtssager vurderes og håndteres af politiet, anklagemyndigheden og domstolene, men vil også bidrage til en generel holdningsændring i samfundet, idet det vil øge fokus på respekt for andre menneskers grænser og frihed samt retten til at bestemme over egen krop. En samtykkebaseret voldtægtslovgivning balancerer hensynet til beskyttelsen af voldtægts ofre og retssikkerheden for de, der anklages for voldtægt, idet uskyldsformodningen stadig er gældende, og det fortsat er anklagemyndigheden, der skal løfte bevisbyrden. Af retssikkerhedsmæssige hensyn skal samtykke i øvrigt vurderes objektivt ud fra en samlet afvejning af sagens konkrete omstændigheder.

Naalakkersuisut ønsker således, at kriminallovens kapitel om seksualforbrydelser ændres, så der indføres en samtykkebaseret voldtægtsbestemmelse.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Undersøgelse af omfanget af menneskehandel i Grønland

På Nordisk Ministerrådsmøde i juni 2021 blev det på baggrund af et forslag fra Finland besluttet, at EK-JUST (embedsmandskomite på justitsområdet i det nordiske samarbejde) fik til opgave at udrede behovet for et nordisk samarbejde mod menneskehandel².

Naalakkersuisut ønsker, at resultatet af disse drøftelser og erfaringerne i øvrigt på området også bliver brugt i Grønland, således at Grønlands Politi har fokus på området og får de nødvendige kompetencer til at afdække problemets omfang i Grønland.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

Internationale forpligtelser

INDSATS: Tiltrædelse af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Istanbulkonventionen)

Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet har bl.a. til formål at beskytte kvinder mod alle former for vold, og at forebygge, retsforfølge og udrydde vold mod kvinder og vold i hjemmet. Grønland har ikke givet tilsagn om at tiltræde konventionen. Danmark har derfor i sin tiltrædelse af konventionen taget forbehold for, at konventionen ikke gælder i Grønland. I Institut for Menneskerettigheders beretning til Inatsisartut 2019-2020 fremhæves dette som en væsentlig udfordring for menneskerettighederne i Grønland.

---

² Menneskehandel defineres af FN som 1) en handling i form af for eksempel rekruttering eller transport, 2) en metode, for eksempel i form af tvang eller bedrag, og 3) et formål, som skal være udnyttelse. Udnyttelse kan være for eksempel seksuel udnyttelse, tvangsarbejde, slaveri eller andre slaverilignende former for udnyttelse af arbejdskraft.

Naalakkersuisut mener, at det er af stor betydning at forebygge og bekæmpe vold mod kvinder, og ønsker at tiltræde Istanbulkonventionen.

Istanbulkonventionen pålægger bl.a. deltagerlandene en række lovgivningsmæssige forpligtelser på justitsområdet.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut.

INDSATS: Tiltrædelse af Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug

Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug har bl.a. til formål at forebygge og bekæmpe seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug af børn og at beskytte de rettigheder, der er tillagt børneofre for seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug. Grønland har ikke tiltrådt konventionen. Danmark har derfor i sin tiltrædelse af konventionen taget forbehold for, at konventionen ikke forpligter Grønland. I Institut for Menneskerettigheders beretning til Inatsisartut 2019-2020 fremhæves det territoriale forbehold som en væsentlig udfordring for menneskerettighederne i Grønland.

Naalakkersuisut mener, at vort lands største udfordring er seksuelle overgreb begået mod børn, og at der derfor skal arbejdes for, at Grønland tiltræder Europarådets konvention om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Undersøgelse af mulighederne for at tiltræde Europarådets konvention af 21. marts 1983 om overførelse af domfældte

Kriminalforsorgen i Grønland har peget på, at der i enkelte tilfælde har vist sig at være behov for at kunne overføre domfældte fra Grønland til afsoning i hjemlandet, ligesom der kan være behov for at kunne overføre grønlandske indsatte i udlandet til afsoning i Grønland.

Naalakkersuisut ønsker på den baggrund en vurdering af, om konventionen kan gennemføres i Grønland, og hvad konsekvenserne i givet fald vil være.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

2. Tillid

Det er vigtigt, at borgerne har tillid til, at der tages hånd om dem, hvis de skulle blive konfronteret med retsvæsenet, uanset om det er ofre eller gerningsmænd. Der skal derfor være et øget fokus på en effektiv sagsbehandling, og at forløbet er gennemskueligt. Det er samtidig også vigtigt, at de ansatte på området ved, at de er værdsatte. Tilliden er en forudsætning for, at vi i fællesskab kan give justitsområdet et tiltrængt løft.

Justitsvæsenets personale løfter en stor og værdifuld samfundsmæssig opgave, som de skal anerkendes for. Det er væsentligt, at personalet sikres rimelige arbejdsvilkår og sikkerhedsforhold – herunder en realistisk og tryghedsskabende normering af medarbejdere, relevante supervisions- og efteruddannelsesmuligheder og retfærdige løn- og pensionsforhold. Ved at sikre fornuftige løn- og ansættelsesvilkår for justitsvæsenets medarbejdere øges sandsynligheden for at fastholde medarbejdere. Herudover skal der også være et øget fokus på arbejdsmiljø og arbejdspladsens fysiske rammer for at bevare sikkerhed på arbejdspladsen og arbejdsglæde.

En forudsætning for et moderne justitsvæsen er en kontinuerlig opdatering og effektivisering af sagsgangene. Det er derfor vigtigt, at justitsvæsenet i Grønland har de samme redskaber, som justitsvæsenet har i Danmark, for at lette sagsbehandlingen.

Det er ønskeligt at udvide adgangen til at afsige udeblivelsesdomme og give mulighed for at afsige straksdomme. Forventningen er, at det vil hjælpe med at nedbringe sagsbehandlingstiderne i kriminalsager. Herudover er det vigtigt, at der er fokus på, at det officielle retssprog i Grønland både er dansk og grønlandsk, så sproget ikke er en udfordring for nogen. Relevante retsakter skal findes på grønlandsk, så der ikke skal bruges tid på at oversætte disse, når sagen er i gang.

Hvis kriminalitetsniveauet skal nedbringes, er det nødvendigt med et øget fokus på kriminalitetsforebyggelse. Som et led i det kriminalitetsforebyggende arbejde skal der laves yderligere forskning på justitsområdet i Grønland. Dette vil medvirke til, at de kriminalitetsforebyggende indsatser er målrettede og har den ønskede effekt.

Som udgangspunkt skal lovgivningen være tilgængelig og forståelig for alle. Dette er væsentligt, især når der opereres med et lægmandssystem. Det bidrager til at oplyse befolkningen og skaber gennemsigtighed, hvilket fremmer tilliden til justitsvæsenet. Det skal sikres, at aktørerne på justitsområdet har adgang til retsværktøjer, der kan bistå med en mere effektiv behandling af sagerne. Det er derfor vigtigt, at der etableres en domsdatabase og en offentlig tilgængelig grønlandsk retsinformation, hvor der både kan findes inatsisartutlovgivning og rigslovgivning.

For at nå i mål med ovenstående vision fokuseres der på indsatsområderne "Forbedrede arbejdsforhold", "Et effektivt justitsvæsen", "Oplysning, forskning og forebyggelse" og "Retsværktøjer" med tilhørende indsatser inden for indsatsområderne.

Forbedrede arbejdsforhold

INDSATS: Ens lønvilkår for politiansatte tjenestemænd i Rigsfællesskabet

Grønlands Politiforening har i en årrække gjort opmærksom på og forsøgt at skabe bedre løn- og ansættelsesforhold for de grønlandske betjente. Foreningen gør særligt opmærksom på, at der er en stor lønforskel for betjente ansat på grønlandsk overenskomst i forhold til de danske

kolleger, der er på dansk tjenestemandsoverenskomst. Justitsministeriet nedsatte i 2017 en arbejdsgruppe, som havde til formål at afdække de faktiske løn- og ansættelsesforhold for politi- og anstaltsbetjente i Grønland.

Justitsministeriet fremsendte den 13. december 2019 på den baggrund et brev og notat med bilag om resultatet af afdækningen til Naalakkersuisut til orientering. Notatet foretager alene en faktuel gennemgang af løn- og ansættelsesforholdene for politi- og anstaltsbetjente ansat i henholdsvis Grønland og Danmark og indeholder ingen anbefalinger.

Grønlands Politiforening oplyser, at det er en aftale mellem kommuner, stat og det daværende Grønlands Hjemmestyre, der bruges som den væsentligste begrundelse for, at grønlandske politiansatte ikke kan overgå til dansk overenskomst. Aftalen er efter det oplyste udarbejdet med henblik på at sikre, at staten ikke blev lønførende i Grønland.

Naalakkersuisut ønsker en undersøgelse af, om aftalen kan ændres eller ophæves, eller om der er andre muligheder for at opnå lige løn for lige arbejde.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Lønløft på statens område i øvrigt

Ud over Grønlands Politiforening har andre myndigheder og organisationer på statens område i Grønland tillige tilkendegivet, at lønniveauet generelt er for lavt for alle personalegrupper, herunder de civile. Det nuværende lønniveau gør, at det kan være svært at rekruttere og fastholde kompetente medarbejdere.

Naalakkersuisut ønsker derfor, at der prioriteres midler til at forbedre lønforholdene for alle personalegrupper på statens område i Grønland. Naalakkersuisut ønsker samtidigt, at det sikres, at tidligere aftaler og puljer indeholdende lønløft fastholdes, for eksempel aftalen om lønløft til anstaltsbetjentene i Grønland fra april 2020.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Udredning om en fælles myndighedsperson

I bygderne varetages forskellige opgaver af forskellige myndighedspersoner. Arbejdet udføres oftest på time- og behovsbasis. Naalakkersuisut har derfor startet et indledende arbejde med at undersøge, om det kan lade sig gøre, at disse opgaver kan samles til en fuldtidsansat myndighedsperson. Dette vil bl.a. gøre stillingen mere attraktiv, og det vil gøre myndighedskommunikation mere overskuelig for borgerne i bygden.

Naalakkersuisut ønsker, at der nedsættes en arbejdsgruppe, der kan udarbejde en indstilling, som Naalakkersuisut og Justitsministeriet skal tage stilling til.

Koordinerende myndighed: Naalakkersuisut og Justitsministeriet

INDSATS: Fortsættelse af rekrutteringsindsatsen af kommunefogeder

Grønlands Politi har med de midler, der er afsat i justitspuljen til forbedringer til kommunefogedordningen, igangsat en rekrutteringskampagne med fokus på rekruttering af

kommunefogeder. Antallet af kommunefogeder er stigende, men det skal sikres, at der er mindst én kommunefoged i hver bygd og gerne flere.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Øget opmærksomhed på justitsvæsenets fysiske rammer

I løbet af de sidste år er der sket væsentlige forbedringer af flere af retternes bygninger, og både i justitspuljen og i flerårsaftalen for politi og anklagemyndighed er der afsat midler til en modernisering af politiets bygningsmasse. Der er dog fortsat flere bygninger, der er i faldefærdig stand, og som sikkerhedsmæssigt ikke har samme standard som i Danmark. Der bør udarbejdes tilstandsvurderinger af de bygninger, som myndighederne på justitsområdet anvender og huses i samt en vurdering af udestående installationer eller bygningsforhold, der påvirker sikkerheden. Ud fra disse kan der udarbejdes bygningsstrategier.

Naalakkersuisut ønsker en forbedring af de fysiske rammer til gavn for både medarbejdere, borgere og klienter.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Styrke indsatsen mod PTSD og andre belastningsreaktioner hos politi- og anstaltsbetjente samt det civile personale

En rapport fra VIVE viser, at grønlandske politi- og anstaltsbetjente udvikler psykiske belastningsreaktioner i form af PTSD, depression og angst i langt højere grad end deres danske og færøske kollegaer (Larsen m.fl. 2020). Der bør derfor gøres en indsats for at afhjælpe belastningsreaktioner hos betjentene. Dette kan bl.a. ske ved at styrke rekrutteringsindsatsen og sikre, at der ikke er enkeltmandsstationer eller i øvrigt er medarbejdere, som oplever at arbejde alene. Herudover bør der skabes de samme muligheder for supervision, som betjente har i resten af rigsfællesskabet.

Der bør være øget fokus på psykologiske debriefinger og supervision, og de ansatte skal have

flere værktøjer til at håndtere voldsomme hændelser. Lederne skal samtidig have værktøjer til at følge op over for personalet efter en voldsom hændelse.

Kommunefogederne og det civile personale var ikke med i undersøgelsen. Det er vigtigt, at der også rettes opmærksomhed mod dem, og at de sikres de samme muligheder for psykologbistand, debriefing og supervision, som politibetjentene har.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Styrkelse af anstaltsbetjentuddannelsen

Anstaltsbetjentuddannelsen er stadig betydeligt kortere end den danske fængselsbetjentuddannelse. Der er behov for en styrkelse af anstaltsbetjentuddannelsen, så betjentene får værktøjer til bedre at kunne håndtere de indsatte og nedtrappe konflikter. Særligt bør der fokuseres på relationen mellem de indsatte og betjentene, og hvordan anstaltsbetjente kan forstå og hjælpe de indsatte.

Naalakkersuisut ønsker samtidig, at uddannelsen tager udgangspunkt i grønlandsk, således at det anerkendes, at elever på uddannelsen har grønlandsk som deres modersmål. Der bør således også udarbejdes undervisningsmateriale på grønlandsk, og som en naturlig konsekvens heraf bør dele af undervisningen foregå på grønlandsk.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Lokale aftaler om frihedsberøvelser i bygderne

I tilfælde, hvor det kan blive nødvendigt at frihedsberøve en person i en bygd, har kommunefogederne oftest ikke andre muligheder end at frihedsberøve personen i egen bolig, indtil politiet når frem. Der bør findes lokaliteter i hver enkelt bygd til brug for sådanne frihedsberøvelser.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

Et effektivt justitsvæsen

INDSATS: Adgang til effektive og driftssikre IT-systemer

Personalet i hele justitsvæsenet skal have adgang til relevante IT-systemer, så det kan løse sine opgaver på en effektiv måde, bl.a. med henblik på at modvirke ophobning af større sagsbunker og nemmere udtræk af data.

Der er igangsat et arbejde med at implementere nogle af de samme IT-systemer ved Grønlands Domstole, som anvendes i Danmark. Dette arbejde bør prioriteres. Det bør samtidig sikres, at alle myndigheder på justitsområdet har opdaterede og relevante IT-systemer.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Fokus på uddannelse af politipersonale i håndtering af digitale krænkelser

Med den digitale udvikling forekommer et stigende antal anmeldelser af seksuelle/digitale krænkelser, og det bør derfor sikres, at medarbejdere i Grønlands Politi har de fornødne kompetencer til at identificere og behandle sådanne sager, således at anmeldere føler sig taget alvorligt.

Politiet bør samtidigt øge informationen til borgerne om digitale krænkelser.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Relevante retsakter skal som udgangspunkt være på grønlandsk

I overensstemmelse med rapporten om tolkning i det grønlandske retsvæsen bør myndigheder, der udsteder attester og lignende til brug for retssager, sørge for, at dokumenterne findes på både grønlandsk og dansk forud for retssagen. Det gælder såvel erklæringer fra sundhedsvæsenet som tekniske erklæringer til brug for sagen.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Fortsat fokus på sagsbehandlingstiderne ved Grønlands Domstole

På forårssamlingen 2014 tiltrådte Inatsisartut et forslag til ændring af den grønlandske retsplejelov, der skulle styrke indsatsen mod sagsophobning i kredsretterne. Dette indebar bl.a., at de civile sager med undtagelse af familieretlige sager, faderskabssager og skiftesager pr. 1. juli 2014 blev flyttet fra kredsretterne til Retten i Grønland. Rådet for Grønlands Retsvæsen besluttede i 2017 på baggrund af en evaluering, at de civile sager skulle forblive i Retten i Grønland i første instans. Evalueringen pegede samlet set på, at overførsel af de civile sager havde haft en entydig positiv effekt på retssikkerhed, objektivitet og sagsfremdriften i sagsbehandlingen af de civile sager.

Rådet var på mødet i 2021 enige om, at punktet har nær sammenhæng med de tværgående drøftelser om professionalisering af retsvæsenets aktører, og at spørgsmålet om tilbageførsel af de civile sager burde afvente disse drøftelser. Punktet er dermed udskudt til behandling på et senere rådsmøde (og ikke 2022-rådsmødet, som oprindeligt forudsat).

Der er samtidig sket en opnormering med en dommer i Retten i Grønland.

Naalakkersuisut ønsker, at der fortsat er fokus på sagsbehandlingstiderne ved samtlige Grønlands Domstole, og at det sikres, at der er det fornødne fokus på rekruttering og uddannelse af kredsdommere.

Herudover lægger Naalakkersuisut indtil videre op til, at de civile sager fortsat behandles ved Retten i Grønland. Dette skyldes navnlig det store arbejdspress, der i forvejen er på kredsretterne med de kriminelle sager, hvor det er vigtigt, at der ikke sker en bunkeophobning.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Analyse af kriminalsagskæden

Justitsministeriet udarbejdede en analyse af sagsbehandlingstiderne i kriminalsagskæden til brug for Rådet for Grønlands Retsvæsenets møde i 2019. Denne viste, at der i 2018 i gennemsnit gik 589 dage fra anmeldelse til påbegyndt afsoning. Som opfølgning herpå foretog Domstolsstyrelsen og Rigsadvokaten en yderligere og mere dybdegående analyse af baggrunden for den lange behandlingstid. Her fandt man, at sagsbehandlingstiden var kortere end det, som Justitsministeriets tidligere analyse havde vist, men den seneste analyse baserede sig på en anderledes metode, hvorfor tallene ikke er direkte sammenlignelige.

Rådet for Grønlands Retsvæsen diskuterede disse analyser på sit møde i 2021. Der var enighed i rådet om, at der ikke på nuværende tidspunkt vurderes at være et fagligt behov for at iværksætte yderligere analyser, men at der naturligvis kan være et politisk ønske herom.

Naalakkersuisut ønsker, at der altid skal være et kontinuerligt og konkret fokus på at nedbringe sagsbehandlingstiden i kriminalsagskæden. Det er derfor Naalakkersuisuts ønske, at analysen af sagsbehandlingstiden i kriminalsagskæden prioriteres, ligesom det er et ønske, at analysen bliver tilstrækkelig dybdegående til, at den giver et retvisende billede og ledsages af konkrete initiativer til nedbringelse af sagsbehandlingstiden.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Øget brug af udeblivelsesdomme

Med henblik på en hurtigere gennemførelse af kriminalsager ønsker Naalakkersuisut en udvidet mulighed for at afsige udeblivelsesdomme i kriminalsager. Dette er samtidig en anbefaling fra Rådet for Grønlands Retsvæsen. Der bør indføres de samme regler i den grønlandske retsplejelov, som findes i den danske. Ved en ændring af den danske retsplejelov i 2017 blev mulighederne for at afsige udeblivelsesdomme generelt udvidet bl.a. med henblik på en effektivisering af straffesagskæden. Ved lovændringen blev der lagt op til, at domstolene skal – og ikke blot kan – gennemføre en sag, når tiltalte udebliver, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt. Herunder er det en betingelse, at tiltalte udtrykkeligt er gjort opmærksom på, at det er det, der vil ske, hvis han eller hun ikke møder op i retten.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Mulighed for at afgøre kriminalsager som tilståelsessager og ved straksdomme

Naalakkersuisut har overfor Justitsministeriet fremsat et ønske om, at der i retsplejelov for Grønland indsættes regler om behandling af tilståelsessager, herunder at der indsættes hjemmel til straks at fremme en kriminalsag – hvor domsmænd ellers skulle have medvirket – til dom, hvis sigtede afgiver en uforbeholden tilståelse. Det betyder, at en sag vil kunne afgøres med kun én kredsdommer – og altså uden domsmænd, hvis gerningsmanden tilstår sine handlinger, og tilståelsen underbygges af øvrige oplysninger i sagen. Denne forenkede fremgangsmåde vil forkorte sagsbehandlingstiden og give mulighed for, at både ofre og gerningsmænd hurtigere kan komme videre.

Det vil også betyde, at der vil kunne afsiges straksdomme i forbindelse med en fremstilling for en dommer i grundlovsforhør, således at man undgår lange tilbageholdelsesperioder, indtil en sag kan afgøres med domsmænd. På denne måde kan gerningspersonen få sin afgørelse med det samme og gå direkte til afsoning, hvis der er grundlag for tilbageholdelse.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Optimering af sagsbehandlingstider ved mentalundersøgelser

Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet nedsatte i 2019 en arbejdsgruppe, der skulle afdække sagskæden for mentalundersøgelser og komme med anbefalinger til forbedringer af de lange sagsbehandlingstider.

Arbejdsgruppen konkluderede, at den eksisterende procedure indebærer, at der laves en aftale mellem Grønlands Politi og retspsykiaterne, der skal rejse til Grønland og foretage mentalundersøgelserne, når det skønnes fra en af parterne, at der er et passende antal (min. 6 personer) på venteliste. Det er tilsyneladende alene antallet og ikke karakteren af den kriminalitet, der er sigtet for, eller status som tilbageholdt eller ikke-tilbageholdt, der afgør, hvorvidt der arrangeres en rejse til Grønland. Arbejdsgruppen kom på den baggrund med nogle anbefalinger, som Naalakkersuisut ønsker gennemført.

Den vigtigste er, at der bør fastsættes retningslinjer/målsætninger for, hvor lang tid, der må gå fra anklagemyndigheden har rekvireret en mentalundersøgelse til undersøgelsen iværksættes. Der bør i lighed med Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 3. maj 2001 om gennemførelse af ambulante mentalundersøgelser i straffesager ved politikredsene vest for Storebælt og Aftale af 26. januar 2001 mellem Justitsministeriet og Fyns Amt, Nordjyllands Amt og Århus Amt om ambulante mentalundersøgelser indgås aftaler og fastsættes målsætninger, der vedrører gennemførelse af ambulante mentalundersøgelser i henhold til den grønlandske retsplejelov.

Herudover skal det afdækkes, hvem der skal betale for udgifterne til transport og ophold for ikke-tilbageholdte i forbindelse med foretagelse af mentalundersøgelse.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

Oplysning, forskning og forebyggelse

INDSATS: Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd skal styrkes

Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd skal medvirke til forebyggelse af kriminalitet ved bl.a. oplysning, erfaringsudveksling og rådgivning af de lokale SSPK-udvalg. Sekretariatsfunktionen varetages af Grønlands Politi, og rådet består af relevante medlemmer fra politi, kriminalforsorg, Naalakkersuisut, kommunerne, frivillige organisationer, arbejdsgiverorganisationer og lønmodtagerorganisationer i Grønland.

Naalakkersuisut foreslår, at rådet styrkes med et selvstændigt og uafhængigt sekretariat, der modtager midler til at udarbejde selvstændige undersøgelser om kriminalitetsudviklingen i Grønland og til oplysningsarbejdet på justitsområdet. Rådet vil på den måde kunne yde uafhængig rådgivning til Naalakkersuisut, Inatsisartut, de grønlandske kommuner, den danske regering og andre relevante myndigheder. Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd bør særskilt tage stilling til, hvordan rådet kan understøtte kommunerne i deres kriminalpræventive indsats.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Afdækning af det tværfaglige og kriminalpræventive samarbejde

Naalakkersuisut igangsætter i starten af 2022 et arbejde med at afdække det tværfaglige og kriminalpræventive samarbejde. Dette omfatter både det generelle og det konkrete niveau.

Hensigten er at afdække organiseringen af det generelle forebyggende arbejde og undersøge, om organiseringen kan optimeres. I dag findes der en række forskellige råd, nævn og udvalg, der på hver deres måde arbejder med forebyggelse. Det bør undersøges, om disse forebyggelsesenheder med fordel kan lægges sammen i en samlet forebyggelsesenhed.

Afdækningen forventes at komme med anbefalinger til, hvordan det forebyggende, tværfaglige samarbejde mellem politi, kriminalforsorg, sundhedsvæsen og socialvæsen kan styrkes. Det er særligt væsentligt, at der etableres en indsats overfor unge lovovertrædere.

Viser det sig, at der er behov for justeringer inden for regelsættet på justitsområdet, vil forslagene blive fremsendt til den danske regering, som herefter kan vurdere, om Naalakkersuisuts anmodninger vil kunne imødekommes.

Koordinerende myndighed: Naalakkersuisut og Justitsministeriet

INDSATS: Øget fokus på at forebygge ungdomskriminalitet

Der skal være et øget fokus på forebyggelse af ungdomskriminalitet. Ifølge Grønlands Politis Årsstatistik er ungdomskriminaliteten stigende (Grønlands Politi 2020). Hvis det høje kriminalitetsniveau skal mindskes, er det nødvendigt at sætte tidligt ind. Undersøgelser viser, at der er større sandsynlighed for, at unge kriminelle begår kriminalitet igen senere i livet (Danmarks Statistik 2021).

Det er derfor vigtigt, at der iværksættes forebyggende tiltag, så der skabes alternativer til kriminalitet for den unge. Dette bør ske i et samarbejde mellem det lokale SSSP-udvalg i kommunerne og det kommunale forebyggelsesudvalg, med bistand fra Det Kriminalpræventive Råd.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Mere forskning på justitsområdet

Der er behov for mere viden om justitsområdet i Grønland. Justitsministeriets Forskningskontor og Direktoratet for Kriminalforsorgen i Danmark offentliggør løbende relevante undersøgelser og statistik på deres hjemmesider. Nogle af disse vedrører også justitsområdet i Grønland. Denne forskningsindsats bør fortsættes, så der kan tilvejebringes tilstrækkelig viden om justitsområdet i Grønland.

Herudover kan Ilisimatusarfik bidrage med forskning om kriminalitet i Grønland. Det er således vigtigt, at forskning sker i et samarbejde og med inddragelse af den viden, der findes i forskermiljøet i Grønland. Der bør således også prioriteres midler hertil.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Statistiske oplysninger om vold m.v. mod kvinder

I statusrapporten om ligebehandling, der er udarbejdet af Institut for Menneskerettigheder og Grønlands Råd for Menneskerettigheder, påpeges det, at "Manglende kønsopdelt statistik vanskeliggør en systematisk opfølgning og monitorering af køns- og aldersaspektet af vold i nære relationer" (Institut for Menneskerettigheder 2019)

Statistik om vold i nære relationer, herunder anmeldelser om vold i nære relationer, bør opdeles i forhold til køn og alder. Disse informationer kan med fordel fremgå af Grønlands Politis årsstatistik.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Kortlægning af seksualforbrydelser begået mod børn og unge i Grønland

Som led i forebyggelsen af seksualforbrydelser begået mod børn er det vigtigt, at vidensgrundlaget udvides. I Grønlands Politis årsstatistik fremgår statistikken omkring anmeldelser af seksualforbrydelser. Dette bør suppleres med yderligere informationer om bl.a. relationer mellem gerningsmand og forurettede, hvor lang tid, der er gået, før forholdet er blevet anmeldt, og hvor mange sager, der henlægges samt årsagerne til dette. Der kan med fordel tages udgangspunkt i Grønlands Politis Tasiilaq-rapport (2019).

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Befolkningens viden om justitsområdet skal forbedres

Det er et fælles ansvar at sikre, at befolkningen har en grundlæggende viden om, hvordan justitsvæsenet fungerer. Information om justitsområdet er således højt prioriteret, og det er en forudsætning for, at retsfølelsen og retssikkerheden højnes. Naalakkersuisut ønsker både, at der udarbejdes informationsmateriale, som kan tilgås fra hjemmesider, og materiale, som kan anvendes i skoleundervisningen og af befolkningen i øvrigt. Materialet skal foreligge såvel på dansk som på grønlandsk.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Grønlands Politis hjemmeside på grønlandsk

Som en del af oplysningsarbejdet på justitsområdet er der et øget fokus på, at informationerne er tilgængelige på både dansk og grønlandsk. Der bør derfor arbejdes på, at Grønlands Politis hjemmeside oversættes til grønlandsk, så den indeholder de samme oplysninger som den danske hjemmeside, og at digitale løsninger generelt er tilgængelige for grønlandske borgere på begge sprog.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Årlig statistik fra Grønlands Domstole

Der bør føres og offentliggøres statistik over sagsbehandlingstider hos Grønlands Domstole, således at det bliver muligt for såvel borgere som beslutningstagere at følge udviklingen og sætte ind med lovgivning eller andre indsatser, hvis der er behov herfor.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Forbedrede statistiske data ved Grønlands Politi

Grønlands Politi indsamler og offentliggør løbende statistik over anmeldelser af kriminalitet, ligesom der til tider offentliggøres rapporter vedr. en række forskellige specifikke emner inden for politiets ansvarsområde.

Der er imidlertid en række centrale områder, hvor der ikke indsamles statistiske data, eksempelvis om henlæggelser på baggrund af den medgåede tid, siden forbrydelsen fandt sted. Herudover har Institut for Menneskerettigheder i sin seneste Beretning til Inatsisartut 2020-21 påpeget, at der er mangel på data om forholdene i de grønlandske detentioner.

Naalakkersuisut ønsker, at Grønlands Politi får de nødvendige digitale redskaber til at udvide sin dataindsamling, således at der skabes et tilstrækkeligt statistisk grundlag for bl.a. at sikre overholdelse af nationale regler og internationale konventioner.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Forbedrede statistiske data ved Kriminalforsorgen i Grønland

Direktoratet for Kriminalforsorgen indsamler og offentliggør løbende statistik over en række emner inden for Kriminalforsorgens område i Danmark. Kriminalforsorgen i Grønland offentliggjorde imidlertid ingen rapporter vedr. årene 2014-2019. Begrundelsen var, at tallene skulle indsamles og optælles manuelt, da sagsbehandlingssystemet ikke var gearet til statistik (Svar på folketingsspørgsmål nr. 32-2018). I årsberetningen for 2020 inddrages data fra 2014-2019 i begrænset omfang.

Institut for Menneskerettigheder bemærkede i sin Beretning til Inatsisartut 2020-21, at der er væsentlige udfordringer for menneskerettighederne i Grønland, idet de har kunnet konstatere, at *"Der er en generel mangel på data på en række områder, der er relevante for den menneskeretlige beskyttelse af borgerne i Grønland. Det gælder blandt andet information om forholdene i de grønlandske anstalter og detentioner..."*.

Naalakkersuisut ønsker, at det prioriteres, at der på området for Kriminalforsorgen i Grønland indsamles data, således at det er muligt at få et bedre indblik i forholdene i anstalterne.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

Retsværktøjer

INDSATS: Ensretning af centrale juridiske begreber

Det officielle retssprog i Grønland er grønlandsk og dansk. Et vigtigt led i at løfte justitsområdet er en kontinuerlig udvikling af det grønlandske retssprog. Institut for Menneskerettigheder og Ilisimatusarfik har udarbejdet en rapport om tolkning i det grønlandske retsvæsen (Pedersen m.fl. 2019). Her gives der udtryk for, at en manglende ensartet terminologi er den største udfordring i forbindelse med tolkning i retterne.

Naalakkersuisut ønsker, at Oqaasiliortut – Grønlands Sprognævn - opdaterer den eksisterende terminologiliste, som blev udarbejdet af Den Grønlandske Retsvæsenkommission i 2000 og fremover løbende godkender nye juridiske termer i overensstemmelse med anbefalingerne i rapporten.

Naalakkersuisut ønsker i den forbindelse, at der nedsættes en arbejdsgruppe bestående af såvel tolke ansat af rigsmyndighederne som tolke ansat af grønlandske myndigheder, således at det sikres, at der er en fælles forståelse af brugen af de juridiske begreber, og at lovgivning på justitsområdet oversættes korrekt og enslydende fra samtlige myndigheder. Arbejdet bør foregå i samarbejde med Sprogsekretariatet, der har påbegyndt et arbejde med indsamling og behandling af juridiske termer, der skal godkendes i Sprognævnet.

Koordinerende myndighed: Naalakkersuisut og Justitsministeriet

INDSATS: Oprettelse af en grønlandsk retsinformation

For at hæve den generelle retssikkerhed skal alle borgere kunne orientere sig om gældende lovgivning. Det vil være at foretrække, at der oprettes en grønlandsk retsinformation, som indeholder lovgivning på hjemtagne og ikke-hjemtagne områder på grønlandsk og dansk.

Naalakkersuisut ønsker, at lovgivningen skal være tilgængelig for alle borgere, og at en eventuel grønlandsk retsinformation skal være gratis at anvende.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Etablering af en domsdatabase

Der bør etableres en domsdatabase med det formål at skabe mere åbenhed i retsplejen. På den måde vil relevante aktører inden for retsvæsenet og andre interesserede kunne danne sig et overblik over praksis inden for relevante sagstyper, herunder kriminal- og civilsager. Der lægges domsresuméer ud på domstol.gl, når der er afsagt domme i sager, der er særligt interessante eller domme med præjudikatværdi, og det naturlige første skridt vil være, at denne praksis udvides.

Målet bør dog være, at der indføres en egentlig domsdatabase i Grønland, hvor man kan søge efter relevant praksis.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Folketingslove i stedet for kongelige anordninger

Når der udarbejdes kongelige anordninger i stedet for folketingslove, er bemærkningerne til den lov, der anordnes, ikke en del af lovforslaget. Det betyder, at man ikke kan finde støtte til fortolkning af anordningen, medmindre man finder bemærkningerne til den oprindelige lov. Disse bemærkninger vil kun foreligge på dansk.

Bemærkningerne er et væsentligt fortolkningsbidrag, som anvendes af store dele af personalet, der ikke har gennemført en juridisk uddannelse. Der bør derfor, i det omfang det er muligt, udarbejdes folketingslove i stedet for kongelige anordninger på justitsområdet. I de tilfælde, hvor det er mest hensigtsmæssigt at anordne en lov i stedet for at udarbejde en ny lov, der udelukkende gælder i Grønland, bør relevant baggrundsmateriale offentliggøres og oversættes til brug for Naalakkersuisut og Inatsisartut.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Oversættelse af samtlige dokumenter ved fremsendelse af rigslovgivning til udtalelse ved Grønlands Selvstyre

I forbindelse med fremsendelse af rigslovgivning til udtalelse ved Grønlands Selvstyre, oversætter rigsmyndighederne alene lovudkast/anordningsudkast, eventuelle bemærkninger og resumé. Når lovforslaget har været i høring hos rigsmyndighederne, udarbejdes oftest en kommenteret høringsoversigt, men denne oversættes ikke af rigsmyndighederne. Det betyder, at den enten ikke kan vedlægges forslaget, når det fremlægges for Naalakkersuisut og Inatsisartut til udtalelse, eller at departementerne må foranledige høringsoversigten oversat. Dette er ikke hensigtsmæssigt, da den danske tekst er udarbejdet af rigsmyndighederne og derfor også bør fremstå som udarbejdet af rigsmyndighederne på grønlandsk.

Når bekendtgørelser, der skal gælde for Grønland, fremsendes til Naalakkersuisut til udtalelse, foreligger de heller ikke altid på grønlandsk, idet det følger af de interne retningslinjer fra Statsministeriet, at bekendtgørelser alene skal oversættes, når ministeriet vurderer, at der til brug for selvstyrets høring af grønlandske interessenter er et særligt behov herfor. I vurderingen indgår bl.a., om bekendtgørelsen må forventes at henvende sig til en personkreds eller virksomheder, som har behov for at kunne læse bekendtgørelsen på grønlandsk. Som udgangspunkt oversættes bekendtgørelser, der er af betydning for almindelige samfundsforhold i Grønland, f.eks. på det kriminalretlige eller familieretlige område. Har bekendtgørelsen derimod et mere teknisk indhold, f.eks. på det finansielle område, oversættes den som udgangspunkt ikke.

Naalakkersuisut ønsker på den baggrund, at alle retsforskrifter med tilhørende bilag, herunder høringsoversigter, der skal forelægges for Naalakkersuisut og/eller Inatsisartut til udtalelse, oversættes til grønlandsk af rigsmyndighederne.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Ny lovgivning bør formuleres i nemt sprog

I overensstemmelse med Retsvæsenkommissionens anbefalinger skal lovgivning på justitsområdet formuleres i et letlæseligt sprog, så bestemmelserne let kan anvendes af personer uden juridisk embedseksamen. Det øger desuden sandsynligheden for en bedre oversættelse.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

3. Retssikkerhed

En høj grad af retssikkerhed er et helt grundlæggende princip for, at et samfund kan kalde sig en retsstat. Retssikkerhed dækker over de garantier, der skaber en retsstat. Retssikkerhed betyder, at borgerne kan forvente, at en række hensyn og garantier opfyldes i deres møde med myndighederne – først og fremmest, at der er lighed for loven. Det vil sige, at der ikke er vilkårlighed i retshåndhævelsen, men at de samme forbrydelser også straffes ens. Det helt centrale er retten til en retfærdig rettergang. Det betyder bl.a., at parterne i en kriminalsag skal have processuel ligestilling og skal have samme mulighed for at fremføre deres sag. Dette princip kaldes også 'equality of arms'.

Det er Naalakkersuisuts ønske, at arbejdet med at styrke retssikkerheden i kriminalsager fortsat prioriteres. Der har været meget fokus på området de seneste år, hvilket er glædeligt. Naalakkersuisut mener, at der skal arbejdes målrettet for at højne retssikkerheden i kriminalsager og på at videreudvikle de autoriserede forsvareres juridiske kompetencer. Samtidigt bør der være et øget fokus på kredsdommernes uddannelse, da det er dem, der i sidste ende skal træffe afgørelse i kriminalsagerne.

Naalakkersuisut ønsker ikke at lave grundlæggende om på nærhedsprincippet, men ønsker at rette fokus på efterlevelsen af centrale retssikkerhedsmæssige principper med det formål at sikre et retfærdigt domstolsvæsen. Formålet med det grønlandske lægmandssystem er bl.a. at sikre, at de personer som indgår i retsvæsenet, har lokal-, sprog- og kulturkendskab. Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at det nuværende system er velfungerende og på bedst mulig vis varetager lokale hensyn. Ved fortsat at fokusere på at udvikle de eksisterende lokale kompetencer sikres retssikkerheden uden at gå på kompromis med lægmandssystemets formål.

For at nå i mål med ovenstående vision fokuseres der på indsatsområderne "Konfliktråd" og "Juridisk opkvalificering" med tilhørende indsatser inden for indsatsområderne.

Konfliktråd

INDSATS: Oprettelse af forsøgsordning med konfliktmægling

På baggrund af Retsvæsenkommissionens anbefalinger afgav Lovudvalget i 2006 en betænkning, hvori Lovudvalget stillede sig meget positiv over for gennemførelsen af en forsøgsordning om konfliktmægling. Herefter blev der i den nye retsplejelov indsat en bestemmelse i § 319, hvor der står, at Justitsministeriet efter drøftelse med Grønlands Selvstyre kan iværksætte en forsøgsordning med konfliktmægling.

Det forudsattes, at Justitsministeriet inden iværksættelse af en forsøgsordning indhentedede en udtalelse fra Rådet for Grønlands Retsvæsen om, hvorvidt og i givet fald på hvilken måde en forsøgsordning skal iværksættes.

Rådet for Grønlands Retsvæsen nedsatte på den baggrund en styregruppe, der skulle komme med en indstilling til en forsøgsordning, der særligt kunne tilpasses de grønlandske forhold. På baggrund af en række drøftelser mellem Naalakkersuisut og Justitsministeriet, hvor relevante myndigheder har været inddraget, herunder Grønlands Politi og retterne i Grønland, har Naalakkersuisut rettet henvendelse til Justitsministeriet med anmodning om, at der udarbejdes en bekendtgørelse indeholdende en 3-årig forsøgsordning, hvor konfliktmægling er et supplement til en foranstaltning.

Naalakkersuisut mener, at etablering af en forsøgsordning med konfliktmægling i Grønland vil kunne hjælpe både offer og domfældte med at komme videre. Den domfældte bliver konfronteret med den skade, ofret er blevet påført, og får mulighed for at forklare sine handlinger. Ofret kan tale med den domfældte om det, der er sket, og hvordan det har påvirket ofret.

Naalakkersuisut ønsker, at arbejdet med bekendtgørelsen skal prioriteres.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

Juridisk opkvalificering

INDSATS: Analyse af forsvarernes arbejdsvilkår

Det er Naalakkersuisuts opfattelse, at forsvarernes arbejdsvilkår og retssikkerheden i kriminalsager kan have svære kår. Naalakkersuisut foreslår derfor, at der gennemføres en analyse af forsvarernes arbejdsvilkår, herunder en vurdering af, hvordan det mest fleksible forsvarersystem sikres, og hvordan retssikkerhedsmæssige principper sikres i kriminalsager. En sådan analyse af arbejdsvilkårene kan med fordel også behandle eventuelle udfordringer med rekruttering af de autoriserede forsvarere.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Øget fokus på rekruttering af autoriserede forsvarere

Der er fortsat udfordringer med rekruttering af autoriserede forsvarere, og pr. 22. december 2021, var der således ingen autoriserede forsvarere i Østgrønland og kun tre i Sydgrønland. I hele Qaasuitsoo Kredsret, som dækker Kommune Qeqertalik og Avannaata Kommunua var der også kun tre autoriserede forsvarere.

En af fordelene ved lægmandssystemet i 1. Instans er, at lægmænd har kendskab til lokale forhold. Naalakkersuisut anbefaler således, at der er øget fokus på rekruttering af autoriserede forsvarere i hele Grønland, også autoriserede forsvarere, der behersker øst- og nordgrønlandsk. Overvejelser om, hvilke udfordringer der er med rekrutteringen, kan med fordel indgå i den samlede analyse af forsvarernes arbejdsvilkår.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Jobbet som autoriseret forsvarer som en fuldtidsstilling

Naalakkersuisut ønsker en undersøgelse af, om hvervet som autoriseret forsvarer skal gøres til et fuldtidsjob. Dette vil betyde, at jobbet som autoriseret forsvarer ikke bliver sekundært, og at der derved opnås større retssikkerhed for den sigtede, og at sager ikke bliver udsat, fordi der ikke kan skaffes en autoriseret forsvarer, der kan få fri fra sit primære erhverv. Der bør også ses på muligheden for at oprette kontorfællesskaber i de større byer. Det vil skabe en basis for vidensdeling til fordel for både de autoriserede forsvarere og den sigtede.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Juridisk efteruddannelse af kredsdommere

Naalakkersuisut ønsker, at der fortsat er fokus på juridisk efteruddannelse af kredsdommerne. Det vil medføre en endnu højere grad af ekspertise hos dommerne i takt med, at kompleksiteten i retssagerne bliver øget, og der i højere grad end tidligere anvendes juridisk uddannede anklagere og/eller forsvarere. Det kan i den forbindelse overvejes, om kredsdommerne skal opnå mulighed for at studere en juridisk bachelor på deltid.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Anvendelse af juridisk uddannede anklagere i kredsretterne, når der er juridisk uddannet forsvarer

Ønsket om at styrke retssikkerheden i kriminalsager medfører overvejelser om, hvorvidt forsvarer og anklager i kredsretterne skal være juridisk uddannede.

Det er Naalakkersuisuts ønske, at der skal være ligestilling mellem aktørerne i retterne, således at anklagemyndigheden bør udnytte den eksisterende mulighed i retsplejeloven for at stille med en juridisk uddannet anklager, når der beskikkes en juridisk uddannet forsvarer i en konkret sag. Samtidig bør retterne beskikke en juridisk uddannet forsvarer i de sager, hvor anklagemyndigheden møder med en juridisk uddannet anklager.

Der bør samtidig afsættes flere ressourcer til uddannelsen af politianklagere, og det bør overvejes, om det skal være et selvstændigt job, hvor man ikke samtidigt skal passe en normal politivagt. I kombination med løftet af kredsdommeruddannelsen og forsvareruddannelsen vil dette kunne styrke retssikkerheden i 1. instans.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

4. Resocialisering

Kriminalloven bygger på et gerningsmandsprincip, hvilket betyder, at gerningsmandens personlige forhold, og hvad der skønnes nødvendigt for at afholde den pågældende fra yderligere lovovertrædelser, skal vægtes højt ved valg af foranstaltning. Kriminalloven hviler således på en grundtanke om, at en gerningsmand skal resocialiseres. Naalakkersuisut er tilhænger af denne grundtanke, da den især har stor betydning i et land med mange små samfund og har dybe rødder i vores kultur.

Naalakkersuisut lægger samtidig vægt på, at en vellykket resocialisering forudsætter, at der er de nødvendige tilbud til den dømte såvel under som efter afsoning, således at man kan komme ud af det miljø og de dårlige vaner, man var en del af inden en dom.

INDSATS: Fortsat fokus på behandlingen af seksuelt krænkende adfærd

Over den seneste årrække har der været meget stort fokus på seksuelle overgreb begået imod børn. I den forbindelse blev der indgået et tværgående samarbejde mellem Danmark og Grønland for en styrket indsats for børn og unge i Grønland. I sommeren 2020 udkom, som et resultat heraf, en rapport med 16 anbefalinger til målrettede løsninger. En del af disse anbefalinger var rettet imod personer dømt for seksualforbrydelser og personer med seksuelt krænkende adfærd. Disse anbefalinger er ved at blive implementeret, hvorved der nu er kriminalitetsforebyggende programindsatser målrettet indsatte i Anstalten i Nuuk samt behandlingsmuligheder uden for anstalten.

For at indsatserne kan komme i mål, er det imidlertid nødvendigt, at der er fortsat og vedholdende fokus på området.

Det er derfor Naalakkersuisuts ønske, at det gode arbejde, der allerede er igangsat, fortsætter, så der til stadighed er fokus på området, og så der sker den nødvendige opfølgning på udviklingen.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Forbedrede rammer for personer med psykiske problemer

Adfærden hos personer med psykiske udfordringer skaber i stigende grad problemer i mødet med retsvæsenet. Problemet opstår således allerede ved politiets første kontakt med de pågældende og fortsætter hele vejen igennem retssystemet til løsladelse fra anstalten. Der er her tale om en gruppe af borgere, som er egnet til anstaltsanbringelse, men alligevel har så store psykiske udfordringer, at de er svære for retsvæsenet at håndtere. Dette belaster både politi, domstole og anstalter, idet disse ikke nødvendigvis har de rette kompetencer til at håndtere udfordringerne.

Naalakkersuisut ønsker, at der afsættes midler til oplæring af medarbejdere i hele kriminalsagskæden, således at de kan blive klædt på til at håndtere personer med psykiske udfordringer, der til trods for disse udfordringer ikke er omfattet af den persongruppe, der kan idømmes en særforanstaltning, men som stadig kræver et særligt fokus. I den forbindelse bør der dedikeres specifikke årsværk til at hjælpe og understøtte disse personer i anstalterne, således at personer med psykiske udfordringer bedre kan håndteres i systemet.

Samtidig bør det sikres, at procedurer i politi og kriminalforsorg understøtter dette arbejde, og at der er fokus på området i samarbejdet mellem politi, kriminalforsorg, kommuner og sundhedsvæsen.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Fortsat fokus på uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder

Der blev med justitspuljen fra 2018 igangsat et arbejde med at forbedre beskæftigelsesfaciliteterne i anstalterne med henblik på resocialisering af de indsatte. Dette arbejde bør fortsættes med øget kompetenceudvikling.

Der bør være fortsat fokus på opkvalificering af uddannelses- og beskæftigelsestilbud for indsatte og forvaringsdømte. Disse kan med fordel udarbejdes i samspil med lokale samarbejdspartnere, så det er lokalt forankret.

På sagsområder, der henhører under Selvstyret, bistår Naalakkersuisut med at fremme brugen af lokale samarbejdspartnere.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Bedre koordinering af bistandsværger

Rådet for Grønlands Retsvæsen tiltrådte i 2019 en indstilling fra Justitsministeriet om, at der etableres en koordinerende funktion vedrørende bistandsværger hos landsforsvareren. Det skal sikres, at der kan rekrutteres et tilstrækkeligt antal bistandsværger til at dække behovet, og at bistandsværgerne er klædt på til at hjælpe de forvaringsdømte og psykisk syge, både med omsorg og rettigheder for den dømte. Bistandsværgebekendtgørelsen skal opdateres.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet og Naalakkersuisut

INDSATS: Kvinders vilkår i anstalterne

Det har stor betydning, at de indsatte kan føle sig trygge under afsoning. Selvom der er stort udsving i antallet af kvinder, der afsoner i anstalterne, er det vigtigt, at der til stadighed er fokus på kvinders beskyttelse, så kvinder ikke er i risiko for at blive udsat for chikane og lignende.

På efterårssamlingen 2021 tilsluttede Inatsisartut sig en ændring af kriminalloven, der præciserer, at nærhedsprincippet kan fraviges for at anbringe kvinder i særlige kvindeafdelinger, hvilket er i overensstemmelse med praksis i kriminalforsorgen i Grønland i dag.

Det er således vigtigt at sikre, at de fysiske rammer også er til stede for, at kvinder kan være adskilte fra mænd, når de afsoner.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

INDSATS: Fremme brugen af samfundstjeneste

Undersøgelser viser, at personer idømt samfundstjeneste har den samme eller mindre sandsynlighed for at begå ny kriminalitet (Klement 2011). Ved en dom til samfundstjeneste vil den domfældte fortsat have en tilknytning til eventuel familie og arbejde eller uddannelse. Det vil således også være nemmere for den domfældte at bevare denne tilknytning, end hvis pågældende f.eks. dømmes til anstaltsanbringelse. Naalakkersuisut vil, i samarbejde med relevante aktører under Justitsministeriet, undersøge mulighederne for at indgå flere aftaler om samfundstjeneste. Der skal især være fokus på at indgå aftaler i byer og bygder, hvor det endnu ikke måtte være muligt at afvikle samfundstjeneste.

Koordinerende myndighed: Naalakkersuisut og Justitsministeriet

INDSATS: Hæve antallet af samfundstjenestetimer i kriminalloven

Naalakkersuisut har, bl.a. på baggrund af Inatsisartutbeslutning FM 2012/134, anmodet Justitsministeriet om, at kriminalloven ændres, så det højeste antal samfundstjenestetimer, der maksimalt kan idømmes, hæves fra de nugældende 240 timer til 300 timer. Anmodningen blev gentaget overfor Justitsministeriet i forbindelse med, at Lovudvalget i en betænkning til FM2020/150 bragte Inatsisartutbeslutningen i erindring. Justitsministeriet har på den baggrund oplyst, at spørgsmålet om samfundstjeneste bliver inddraget i arbejdet med foranstaltningsniveauet. Hvis det ikke naturligt kan indgå i den forbindelse, vil det i stedet kunne indgå i de fælles prioriteringer.

Viser det sig, at samfundstjeneste ikke kan inddrages i spørgsmål om foranstaltningsniveauet, så bør denne lovændring prioriteres, idet den samtidig vil medvirke til at fremme brugen af samfundstjeneste.

Koordinerende myndighed: Justitsministeriet

Litteratur

Balvig, F. (2015) "Kriminalitet og Retsbevidsthed – i Grønland" i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, Årg. 102, Nr. 1

Danmarks Statistik (2021) "Kriminalitet 2020"

Fuglsang, C. m.fl. (2021) "Barrierer for anmeldelser – Analyse om anmeldelser af seksuelle overgreb mod børn og unge". Grønlands Politi

Grønlands Politi (2020) "Årsstatistik 2020 Grønlands Politi"

Institut for Menneskerettigheder (2019) "Ligebehandling – Status i Grønland 2019"

Institut for Menneskerettigheder (2021) "Menneskerettigheder i fokus: Beretning til Inatsisartut 2020-21"

Justitsministeriet.dk a (2018) "Flere midler til justitsområdet i Grønland"
<https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/flere-midler-til-justitsomraadet-i-groenland/>

Justitsministeriets besvarelse af folketingsspørgsmål nr. 32-2018
(<https://www.ft.dk/samling/20181/almudel/gru/spm/32/svar/1551741/2007805.pdf>)

Justitsministeriet.dk b (2020) "Bred flerårsaftale for politiet og anklagemyndigheden på plads"
<https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/bred-fleraarsaftale-for-politiet-og-anklagemyndigheden-paa-plads/>

Klement, C. (2011) "Samfundstjeneste – en effektevaluering". Justitsministeriets Forskningskontor

Kyvsgaard, B. (2020) "Kriminalitet og lovovertrædere i Grønland" Justitsministeriet, Rådet for Grønlands Retsvæsen

Larsen, C. m.fl. (2018) "Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2018 – levevilkår, livsstil og helbred", Statens Institut for Folkesundhed

Larsen, B. m.fl. (2020) "Psykiske belastningsreaktioner hos polititjenestemænd og fængselspersonale". VIVE

Naalakkersuisut (2018) "Killiliisa – lad os sætte grænser". Naalakkersuisuts strategi mod seksuelle overgreb 2018-2022

Naalakkersuisut m.fl. (2020) "Grønlandsk-dansk tværgående arbejde for en styrket indsats for udsatte børn og unge i Grønland". Udgivet i samarbejde med Social- og Indenrigsministeriet og Justitsministeriet

Pedersen, L. m.fl. (2019) "Tolkning i det grønlandske retsvæsen". Institut for Menneskerettigheder i samarbejde med Ilisimatusarfik

Razavi, A. m.fl. (2019) "Tasiilaq – en kortlægning af seksualforbrydelser mod børn og unge i Tasiilaq i perioden 2014 – 2018 samt anbefalinger til forebyggende indsatser", Grønlands Politi